

Г. С. 6
224

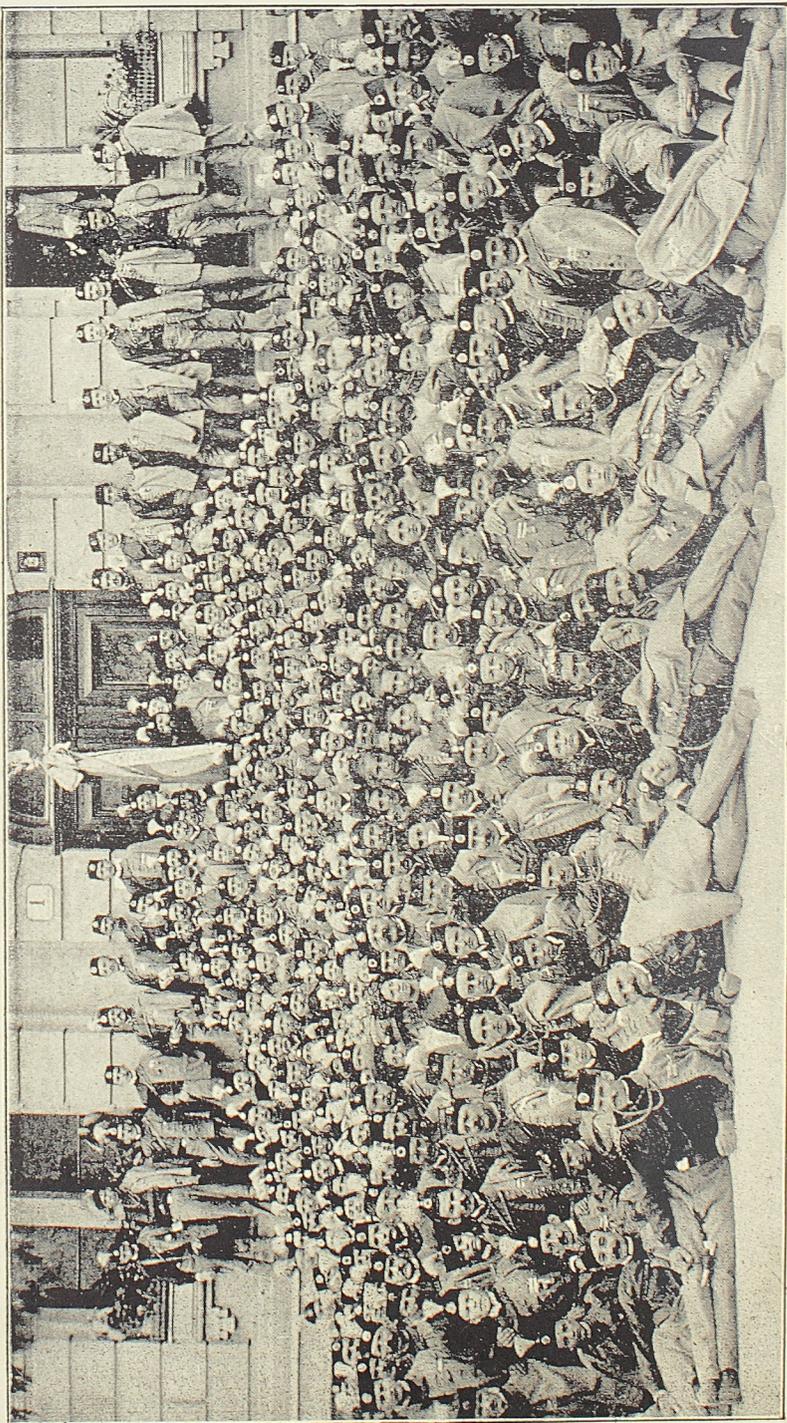

СОКОЛСКИ

ГОДИШЊАК

ЗА 1911 ГОД.

СРПСКИ СОКОЛИ НА II ХРВАТСКОМ СВЕСОКОЛСКОМ СЛЕТУ У ЗАГРЕБУ
31. ЈУЛА, 1. И 2. АВГУСТА 1911.

T. B. G.
224

Титровић
ки. Ђеловић, Станислав
Уар. Обрада Обрада. Забраније

СОКОЛСКИ ГОДИШЊАК

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И Бр. 45235

Зачини
Секретар
Др. М. Обрадовић

Лука Ђеловић
БЕОГРАД

Luka Celović
BEOGRAD

УРЕДИО

СРЕТ. ИЛ. ОБРАДОВИЋ

II. ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ

САВЕЗА СОКОЛСКИХ ДРУШТАВА ДУШАН СИЛНИ

У В О Д

Тешко је, а и немогуће у једном годишњем извештају изнети рад Савезне Управе, па ма како он опширан био. Изнети начин рада како је соколска идеја спроведена у нашем народу, како је ова идеја већ почела да продира и у шире слојеве нашега народа, немогуће је и с тога, што би слика тога рада као непотпуна и бледа можда штетно утицала на даљи развитак Српског Соколства. За то ми нећемо ни покушавати, да овај рад у потпуности износимо, већ ћемо само у најглавнијим тезима изнети главније догађаје у минулој години. А да би ипак слика била што потпунија, ми смо решили да овај наш годишњи извештај допунимо извештајем Стручног Одбора, као и мислима данашњих признатих соколских раденика, како у Српству тако и Словенству, јер се надамо да ће у њима читалац наћи допуну нашег извештаја. У овим мислима, читалац ће наћи разлоге и побуде, које су руководиле Савезну Управу у њеном раду. Једно с другим моћи ће представити наш рад у прошлој години, па при оцени тога рада, ми молимо све, да имају и једно и друго у виду, т. ј. да цео овај годишњак, у ком облику предајемо јавности извештај нашег рада у 1911. години, сматрају као целину и као такову цене.

Са ових разлога ми овај извештај износимо благовремено свима на оцену, да би имали вере, да ће та оцена

бити резултат озбиљног размишљања, а никако последица тренутног расположења, у случају, ако би се овај извештај објавио на сам дан Савезне Скупштине.

Ми на овом месту не би требали нарочито наглашавати односно саме оцене коју о нашем раду треба да изрекне Савезна Скупштина, да немамо уверења, да код нас, у овом погледу владају појмови због којих је у нас пропала многа здрава и напредна идеја. Са ових разлога Управа се и налази побуђена, да учини неколико напомена, те како би се учинило што више користи ствари, којој смо се драговољно посветили, и за коју се ствар чине жртве и од државе и од појединаца.

При оцени рада једне установе, често пута су критичари падали у грешке, и нису потпуно одвајали личности од саме идеје, већ су жртвујући идеју нападали личности, који су истина тада управљали и били представници те идеје, али који ни у ком случају не могу бити једно исто. Наша соколска друштва нису само зато да јачају физичку снагу својих чланова, већ да јачају и са васпитне стране своје чланове. Од примера, који се у овом погледу буде дао члановима, у многим ће зависити и напредак наше соколске идеје, за коју се већ може рећи да је на путу, да буде од користи и нашем народу. Кад ово имамо на уму онда у толико пажљивије треба радити у стварима, које могу бити од штете, ако се само не буде довољно пажње поклонило самој идеји, колико је то потребно, већ се буде пажња скретала са главног на споредно. Тако исто при оцени нашега рада не треба бити скучених већ ширих погледа, јер се само тако може и разумети значај соколске идеје. Код нас се и у овом правцу доста грешило те бар у будуће не треба тога да буде, како би у овом погледу показали, да је васпитна страна соколске идеје имала утицаја на све нас. Треба имати дакле на уму, да једно друштво само за себе, ма како напредовало, не преставља ништа, док више њих удружених могу у ствари представљати нешто, што се мора поштовати. Исто онако као што појединац, ма како спреман у техничком и васпитном погледу био, неће бити

преставник друштва већ сви чланови скупа, исто тако, као што напред рекосмо, неће ни поједина друштва сама за себе општој ствари користити.

Услед рђавог васпитања, код нас се је и у јавном животу увукла једна мана, која нам се сваки час свети. Претпостављати опште интересе појединцима код нас се већ и не сматра као грех, већ ће ускоро прећи у врлину. Међу тим у соколству тога не може нити сме бити. Ово сматрамо за потребно изнети, да би се могле разумети побуде и разлози који су руководили Савезну Управу у решавању неких питања, а за које би се могла појавити сумња, да су више с локалног гледишта решена. Даље, при оцени нашега рада, не треба се завести заблудом и делити рад Савезне Управе од појединих друштава. При оцени рада у овом погледу и сваки појединац, који се буде ставио у положај критичара, мора најпре почети од себе. Нека најпре претресе свој рад као члана, ове већ сада велике соколске заједнице; затим нека претресе и оцени рад свога друштва, како у погледу наспрам чланова, тако и у односу наспрам Савезне Управе и напо-слетку нека пређе и на сам рад ове. Кад све ово троје доведе у везу може добити правилну оцену нашег заједничког рада, па и то тек онда ако се стављао на гледиште како добрих и уредних чланова и друштава, да помисли, да има и другачијих. Оцена на овај начин донета много ће тачнија бити а без сумње да ће и више користити самој ствари.

Сматрали смо за потребно овај увод учинити, како би се и сам овај извештај могао боље и тачније разумети, како би се пронашла мера за исправљање грешака, којих буде било, и продужио користан рад у колико га буде било према поднетом извештају. На овај ћемо начин учинити, да сам рад не буде зависан од појединаца, и да појединци не буду преставници идеје, услед чега је и било толико различитих идеја, колико је ових преставника било. Када се идеја буде одвојила од личности и учинила приступачнија ширем кругу на сваки начин, да ће јој и опстанак на овај начин бити сигурнији и обезбеђенији. Када

се идеја не буде више закључавала у фијоке појединаца, свакако, да ће се и већи број присталица наћи, који ће је ширити и успех јој осигурати.

1. Савезна Управа.

На годишњој скупштини Савеза Соколских Друштава Душан Силни, одржаној на дан 28. фебруара и 1. марта 1911. године изабран је управни одбор у који су ушли браћа: Др. Милош Борисављевић, Војислав Живановић, Љуба Давидовић, Живан Живановић, Бор. Б. Тодоровић, Мирко Поповић, Др. Мита Николић, Мића Петровић, Рада Мирковић, Атанасије Поповић, Сретен Обрадовић и Франт. Хофман. У надзорни одбор браћа: Емерих Штајнлихер, Владимир Малина, Милутин Степановић и Пера А. Ђорђевић. Као замењеници изабрати су браћа: Јован Ивковић, Душан Туфегџић, Јован Тановић, Милош Радојловић и Влада Димитријевић.

Изабрани чланови састали су се 14. марта 1911. године у седницу ради конституисања и почетка рада Савезне Управе. На овој првој седници, баш приликом самог конституисања Управе, решено је неколико питања, која су врло корисно утицала и на сам доцнији рад Савезне Управе. Избором бр. Стеве Тодоровића за председника Савезне Управе, чланови су и примером хтели показати најпре поштовање, које они гаје према свом седом брату Тодоровићу, а затим указати и пут којим треба исказивати поштовање старијим, који су своју младост умели употребити и за добро народа, за општу народну ствар, а не у себичном животу за себе и своје најближе. Управа сматра, да је и ово пут за васпитање млађег нараштаја, па је се овим руководила и при избору брата Стеве Тодоровића за председника Савеза Соколских Друштава Душан Силни. Истина Савезна Скупштина изабрала је брата Стеву Тодоровића за почасног председника, али то ни уколико не мења ствар, јер је и сама Савезна Управа налазила и држала, да онај, који ужива ту част да буде почастан председник, треба а и мора у свако доба бити и

активни председник, само ако прилике то захту. Прилика се за ово указала и чланови Управе су је искористили са напред наведених разлога.

На овој седници Управа се конституисала и поред избора бр. Тодоровића за председника, изабрала је за подпредседнике браћу: Др. Милоша Борисављевића и Вој. Живановића, за секретаре: Атанасија Поповића и Сретена Обрадовића, и за благајника Мићу Петровића. За председника надзорног одбора изабран је најстарији по годинама бр. Емерих Штајнлихер. Овако конституисана Управа делала је извесно време док није 14. јуна 1911. г. поднео бр. Живан Живановић оставку на чланство у Савезној Управи. Као разлог овом подношењу оставке, бр. Живановић је навео, како он већ ради у једном одбору, који је себи ставио у задатак, да подигне соколску вежбаоницу на Врачару и да му је због овога немогуће одговорити обавезама, које има и као члан Савезне Управе, а поред овога, да је још у неколико других друштава ангажован. Савезна управа, налазећи најпре, да је брату Живановићу у истини немогуће радити на два места поред осталих других послова, а на једном скоро истом задатку, као и да смо дужни примити побуде, које је бр. Живановић изнео у свом убедљивом писму, којим је оставку спровео, решила је, да оставку уважи и верује, да ће бр. Живановић и даље радити на ширењу соколства у Српском Народу. На његово место, а сходно правилима изабран је бр. Милош Радојловић из реда замењеника.

Других промена у Савезној Управи није било, и ако је бр. Бор. Тодоровић отишао на стално становање у Ћуприју, јер није о овоме поднео писмену представку Савезној Управи, да би му се место могло упразнити и други нови изабрати.

Управни Одбор се старао, да својим радом што више припомогне остварењу и напретку соколства у нас, и ако успеха у томе није било у оноликој мери, у колико се можда очекивало, то можемо рећи, да је овоме био узрок недовољно познавање саме соколске идеје, која доста тешко продире у оном смислу, да би одмах и успех оче-

кивали. Нема сумње, да овоме у многом лежи узрок слаба и недовољна литература, која је једино у стању, да једној идеји прокрчи пута и пре, а не ослањајући се једино на време. И у овом погледу треба у будуће много учинити ако се мисли, да соколство и код нас пође јачим кораком напред, па да не милимо целог века, у толико пре, што смо Срби, који никако немају рачуна, да полагано и постепено иду напред. Ова се Управа старала, колико јој је то било могуће, да припреми терен рада оној управи, која је буде заменила, и као што ова Управа не може сада рећи да је показала видна резултата, исто тако неће моћи ни нова Управа казати, да јој припрема за рад није потребна. Не само то! Мислимо да ће се ово још за неколико година понављати, а што краће то боље за све нас.

Управа је одржала у прошлој години 15 редовних и 4 ванредне седнице, рачунајући од последње Савезне Скупштине, која је одржата 28. фебруара и 1. марта 1911. год. Присуство чланова управе на седницама, било је задовољавајуће, јер ни једна сазвата седница није одложена услед недовољног броја за решавање. Треба имати на уму, да је већина чланова управе и на другим местима другим дужностима била заузета, те је у толико јасније, воља и пожртвовање у овом послу.

Односно администровања у Савезу може се рећи, да је се трудила, да у раду не буде застоја, и ако је се рад знатно појачао у односу на прошлу годину. Но овом приликом користићемо прилику, једино у интересу напретка соколске идеје у нас, да констатујемо факт, који нас прилично илуструје као људе, нећемо рећи немарљиве, али слободно можемо рећи безбрижне за опште ствари. Реч је о односу који постоји између Савезне Управе и појединих друштава у Савезу у погледу везе, која постоји, и према којој би се овај однос могао ценити. На сваки начин, да је преписка у неколико мерило за везу, према чему јој се треба и поклонити нарочита пажња, ако се жели да та веза користи самом задатку, зарад кога друштва и постоје. С тога разлога мислимо да ће бити добро

ако неколико речи будемо рекли о преписци, као једном важном фактору у нашем раду.

Рђав појам који постоји о односу који треба да постоји између друштава и Савезне управе, у многоме је разлог што преписка није оно што би требала да буде. Многа друштва врло рђаво мисле о Савезној Управи, или држе, да је Управа Савеза у најмању руку биро за обавештавања, а никако и врховна Управа у једној организацији. Није дакле никако чудо што је већина друштава у Савезу захтевала права од Савезне Управе без осећаја ма какве дужности према истој. Држимо да је ван спора, да овакав у истини појам не може ни издалека припомаћи остварењу једне идеје, ма колико се иначе добре воље у томе послу уложило. А оно што не може бити корисно којој другој идеји, најмање може користити соколској идеји, која ни из далека не може пристати на овакве појмове, који су у основи противни са соколским радом.

Ми нећемо овде наводити и поименце друштва, која су у овом грешила јер немамо намеру никог да прекорevamo, већ ћемо говорити начелно, пошто нам је намера да исправљамо и указујемо на оно, што није добро. Ми само износимо оно што неваља у прошлој години, како би било доброс у овој, налазећи, да је то једини пут којим се иде напред. Ми смо рекли, како многа друштва услед рђавог схватања немају осећања дужности према Савезној Управи, те се и дешавало да у место она примају и извршују наређења Савезне Управе, да су она наређивала Савезној Управи, да јој свршава неке ствари, које најмање припадају у делокруг рада њеног. Напослетку и ово би се дало опростити, верујући, да ово потиче једно из необавештености а друго и из вере, да ће то баш Савезна Управа најбоље извршити. Али има нешто што је ипак за осуду, и што не би требало бар у будуће да се дешава, а то је рок који се оставља Савезној Управи за вршење оваквих дужности. Често се дешавало, да је много више времена утрошено, да се писмо експедује, но што је имала Савезна Управа на расположењу, да тај посао сврши, и ако је за свршавање тога посла требало неко-

лико разних канцеларија обићи, и то све да иде редовним током т. ј. да никаквих сметња у свршавању тога посла не буде. Ако се сад има на уму, најпре, да су и поједини чланови Савезне Управе заузети својом редовном службом, као и да има разних тешкоћа при свршавању оваквих послова, то се онда да лако и разумети што често Савезна Управа није у стању, да их на време посвршава. Ми би за ово могли много примера да наведемо, али држимо да ипак неће много користити, ако се већ неће да разуме, за то се и уздржавамо од тога. Боље ће бити, ако само скренемо пажњу братским друштвима, да на ово у будуће припазе, те у овоме олакшају рад Савезној Управи. Ми смо навели како поједина друштва захтевају од Савезне Управе, па неће бити згорег да наведемо како се многа према њој одазивају, када Савезна Управа од њих што захтева. И ако Управа оставља потребно време за извршење појединих задатака, које појединим друштвима даје на извршење, ипак се врло ретко дешава, да дотична друштва тачно и на време извршују задатке и наређења, добивена од Савезне Управе. И овде нећемо наводити примере, а има их доста, већ ћемо опет позвати братска друштва, да се постарају, да се то бар у будуће не дешава јер ће то користити не само општој ствари већ и њима самим. Па кад они буду овако вршили, они ће на сваки начин моћи и пре захтевати од саме Савезне Управе, и то с правом, јер су и они само своју дужност извршили као што треба. Нека братска друштва прво покажу, да она сама врше наређења па нека онда и сама наређују, јер ће тако дати доказа, да знају и проценити, шта се може извршити а шта не.

Ми смо на овом месту можда и мало више рекли о преписци, као вези између друштава и Савезне Управе, али то нисмо чинили без разлога, верујући у исто време, да ће од тога бити користи по напредак соколске идеје у нас. Верујемо, да ће се ове примедбе тешко и нерадо примити, али не сумњамо, да ће на крају ипак бити успеха. Преписка се сматра као једна ситница, али треба имати на уму, да се из ових ситница састоје најкрупније

ствари, па према томе и оваквим ситуацијама треба поклонити најозбиљнију пажњу, ако се озбиљно жели успеха некој идеји. И ако верујемо, да ће се ово у неку руку и временом поправити, добро ће бити ако и ми сви од своје стране учинимо колико нам је могуће, да ово време буде што краће.

2 Sprema nastavnika.

Једна од већих незгода у неуспеху нашег рада, без сумње да је недостатак у спремним наставницима, који би руководили стручном наставом по друштвима, како оним која већ постоје тако и оним која се оснивају. За ове последње ово је као главни услов за опстанак. За ово је најбољи доказ тај, што су друштва већином оснивали они, који су се у неку руку осећали спремним, да могу стручну наставу изводити. Из овога није тешко извести закључак, да је на првом месту потребно, имати добре стручне наставнике, који поред стручне спреме, нарочито у соколству, морају имати и јаке воље и велике љубави ка самом раду. Ово је и Савезна Управа уочила и одмах је настала, да ову празнину колико толико попуни и може слободно рећи, да је у овом имала и успеха. Без мало, данас скоро све наше веће вароши имају стручне учитеље, који су своје стручно образовање добили у Чешкој, дакле на самом извору, одакле се и најбоље знање могло добавити. Ми данас имамо у Србији стручне наставнике, са којима потпуно можемо бити задовољни.

И ако је се на овај начин у неколико решило ово питање односно стручних наставника, ипак није Савезна Управа сматрала то као потпуно свршену ствар, на којој више не треба ништа радити, већ напротив, неће ово сматрати као свршено све дотле, док не будемо у стању спремности сами не само потребан наставнички кадар за школе, већ и потребан наставнички кадар за сама наша друштва, између која два кадра постоји разлика у погледу награде, коју за свој труд имају. Брига односно овога треба да буде

на сваком дневном реду Савезној Управи, све до коначног решења овог питања.

Али о овоме треба да воде бригу и сама братска друштва, јер ће на тај начин у многим олакшати рад самој Савезној Управи и тиме припомоћи општој ствари, заједничкој, којој сви тежимо. Само ово помагање треба да је искрено и свесрдно, јер само тако може истинске користи бити, а не руководити се себичним и другим разлозима, који ће идеји шкодити па напослетку и до пропасти је довести. Ово што говоримо, говоримо на основу искуства и једино у циљу напретка соколске идеје у нас за коју се може слободно рећи, да је на добром путу, па не треба да допустимо, да она са тог пута скреће на други, који ће је одвести тамо, куда су отишла сва наша друга друштва, благодарећи нашој себичности и немарљивости.

Што ово помињемо на овом месту, даје нам повода једна ствар, која се десила баш приликом избора и шиљања предводника у Праг на предводнички курс Чешке Соколске Општине 1911. године. По молби Соколског Друштва Душан Силни у Београду, да Савезна Управа потпомогне четворицу предводника, да би на овај курс могли отићи, управа, руковођена напред поменутих разлозима изашла је на сусрет овој молби. Али како је Управа позвана, да се стара о свима друштвима, а не само о појединима, то је уједно донела решење, да са овом четворицом пошаље још неколико предводника из других друштава, која Савезу припадају. Како су на овај курс могли ићи само они предводници, који су већ имали претходну стручну спрему, да би од самог курса могли имати користи, како они тако и друштва у која се буду вратили, то није било тешкоће у избору истих, јер су само два друштва имала стручне наставнике, који су могли гарантовати за ову претходну стручну спрему код предводника. Прво је друштво у Београду, а друго у Зајечару, док је данас већ у овом погледу стање измењено, јер стојимо много боље. И избор предводника ради шиљања у Праг могао је бити само из ова два поменута друштва, па је тако и урађено. Из београдског друштва

изабрата су браћа: Сретен Станић, Света Борисављевић, Милан Миодраговић и Ђорђе Илић а из зајечарског друштва браћа: Живојин Лазаревић и Петар Миливојевић. Поред њих из Ђупријског друштва изабрат је бр. Душан Путниковић, који је у погледу спреме дао до сада довољно доказа, да би избор на њега смео пасти. Браћа Живојин Лазаревић и Душан Путниковић као официри нису могли добити потребно одсуство од Господина Министра Војног, те на курс нису ни отишли. Остала изабрата браћа свршила су курс са оним успехом, који утврђује, да је избор правилно извршен.

Но има једна ствар, коју морамо поменути, а коју једино радџа васпитне стране износимо. Немило је дирнула Савезну Управу, што се ма и један могао наћи да посумња у рад њен, и да поверује, да ће се она повести за неким другим разлозима а не оним који једино доносе користи напретку Соколства. Један од предводника београдског друштва који је мислио, да је за соколског предводника потребна само стручна а не и морална спрема, и како због ове последње није могао бити изабрат, заборавио се толико, да је неким друштвима у унутрашњости, написао писма у којима је рад Савезне Управе односно избора предводника преставио као неискрен према осталим друштвима, и тиме хтео да изазове нерасположење друштава према Савезној Управи. И ако су сама друштва овај поступак разумела па и осудила на тај начин, што нису по истом хтела поступати, ипак га и ми на овом месту помињемо, те да се бар у будуће слични не дешавају. Рад овога је достојно кажњен од стране месног београдског друштва, коме је исти дотле и припадао.

Иу почетку смо поменули а и сад понављамо, не треба никад заборавити, да ми сви радимо на једној великој идеји, која неће да зна за личности, већ само за целине, па никад у појединим поступцима не треба тражити побуде за појединце већ за опште ствари, јер се само тако може нешто и учинити. Отворите очи кад бирате управе, а кад већ изаберете ојда јој поклањајте ону пажњу која је потребна да се до успеха дође. Тамо где је све осно-

вано на неповерењу ма како лепо споља изгледало, изнутра је труло и мора пропасти. Треба само имати на уму, да је то лажна љубав, коју би Савезна Управа могла и смела указивати појединим друштвима на рачун других, јер док би овим нашкодила и друге би на крају крајева морала упропастити. Родитељи којима нису деца подједнако мила, и који се за све подједнако не труде и брину, упропашћују и оне, које више вољу, као и оне који су им мање мили, па напослетку и сами себе. Соколска друштва су велике породице, где исти закони васпитања владају, због чега и јесу тако цењена и уважена.

3. Соколска књижевност.

Да би извесна идеја што јаче прокрчила себи пута и у најшире масе, без сваке сумње, да може најпре у овом бити потпомогнута од књижевности, која у овом циљу буде створена у једном народу. Као што је писана реч и другим стварима знатно помоћно средство у раду, на сваки начин, да ће и соколству исто тако користити. За ове две три године соколског рада у нас, ми можемо већ тврдити, да смо и у овом погледу доста учинили. Истина, ми нисмо бог зна шта створили, али смо бар припремили терен и за ово поље рада, јер није довољно имати само књижевност, која ће имати толико и толико дела, толико и толико часописа, већ је исто толико главно да се зна, колико има читалаца. Једно без друго неће користити много. Дакле, и ако не можемо рећи, да имамо доста дела и часописа, те да и ова потреба буде задовољена, ипак смомо рећи, да је у овом другом правцу учињено т.ј. створена је читалачка публика — повећан је број соколских присталица.

А ово што наведосмо у нашој је власти, јер Управа може издавати књиге, Управа може радити и на томе да створи читалачку публику, али је Управа апсолутно немоћна да створи писце. Према томе не може се уписати у грех овој Управи, што немамо писаца, који би једино били у стању да соколску књижевност — и општу и

стручну — подигну на ону висину, на којој би требала да буде, и на којој се налази код других братских соколских организација. Дакле, то је оно што нам оскудева и на чему, уколико је то могуће, треба радити да се побољша, а има само један начин, који ћемо доцније поменути и по коме се може још доста учинити бар у једном правцу.

У српској соколској књижевности нема данас ни једног знатнијег оригиналног дела, који би на овом месту могли поменути. Два три слабија покушаја и превода могу тек послужити само као основица нашем даљем раду. Ако присвојимо и рад свих Српских Сокола, као наш заједнички, то би на овом месту морали поменути часопис „Српски Соко“ који је пет година излазио у Карловцима као орган Српске Соколске Жупе Фрушкогорске, а чији ће пет година у соколској историји увек бити помињани као пет дела, као основица Српске Соколске литературе. Ових пет година дали су и „Соколски Гласник Душана Силног“ коју је као орган Стручног Одбора овога Савеза излазио две године овде у Београду. Према жељи и према стварној потреби оба ова листа престала су излазити да би створили један заједнички Орган Српског Соколства под именом „Српски Соколски Гласник“, који излази месечно овде у Београду. Уређивања овог листа примио се бр. Др. Лаза Поповић, и ми верујемо, да ћемо у овом правцу поћи напред у погледу опште соколске књижевности.

Што се пак тиче чисто стручних ствари у соколству нашем, можемо на овом месту забележити једну лепу појаву код наших предводника, а то је тежња за самосталним, оригиналним радом на пољу соколског система.

Прошле године објављен је конкурс за просте вежбе, које су имале бити као засебна тачка свију Срба на овогодишњем Свесловенском Соколском Слету. И ако је и раније било неколико оригиналности код нас Срба, ипак морамо напоменути овај конкурс за ове просте вежбе, јер су на истом узели учешћа пет наших предводника. Како ће началник о овом говорити опширније у свом

извештају, ми ово износимо једино у циљу да укажемо на могућност како се код нас овим путем може доћи до стручне књижевности, јер нам за ово даје наде овако леп одзив у овом првом конкурсу.

Да би учинила, да се ове стручне ствари што више распростру, и тиме омогући што лакши рад у нашим братским соколским друштвима, то је ова Управа одлучила, да приступи издавању стручних и других корисних ствари из области соколства, у виду књижница, које ће повремено излазити. Већ у најкраћем времену имаће „Мала Соколска Књижница“ неколико свезака, а исто тако и „Књижница Соколских Предводника“ биће објављена. Мислимо да је за почетак нашег рада доста, те држимо да ће се и у овом погледу задовољити радом ове Управе.

4. Излет у Загреб.

Једно од најславнијих наших делања у прошлој години без сумње, да је наш излет у Загреб, суделовање на II. Хрватском Свесоколском Слету, ценећи и као почетак заједничког српског рада и постигнутог успеха у стручном погледу.

Ма како добро употребили изразе, да на што згоднији и лепши начин опишемо оно што смо у Загребу проживели на овом слету, ипак ће бити много чега што је у стању само да се види и осети.

Како би то бедно било, кад би неко покушао, да речима опише онај утисак што чини на посматраоца проста вежба, коју неколико хиљада вежбача по такту музике изводе. То се не да описати, већ се само може осетити. Тако је исто немогуће на овом месту изнети све оно, шта су учасници — Срби — на овом Слету све проживели, видели и осетили, те нећемо ни покушавати то да износимо, али ћемо бар дати рачуна о нашем раду у онолико колико је ова Управа дужна да каже у овом свом извештају.

Братски Хрватски Соколски Савез 11. априла пр. год. упутио је преко ове Управе позив нашем Савезу, да узме учешћа на њиховом слету.

Позив гласи:

Драга браћо!

Хрватско Соколство приређује ове године дне 13—15 коловоза (августа) свој II свесоколски слет.

Устрајно вршећи своју узвишену задаћу, да својој домовини одгоји мужеве здрава тијела а челична значаја, ступиће и наше Соколство по други пут пред суд свога народа, да му положи рачун о своме раду и напретку, те да освоји и нове поборнике за свету ствар соколску.

Схваћајући али темељни принцип Соколства — славенску узајамност — искрена је жеља Хрватског Соколства, а с њиме и цијелог хрватског народа, да те дане сакупи у својој пријестолници представнике свију славенских народа, да скупа с њима у заједничким редовима манифестира ону велику истину, да смо сви деца једне те исте мајке, мајке Славије!

Позивљемо Вас стога драга нам браћо Срби к нашем слету, да будете свјedoци нашега рада и да у братском колу обновимо и учврстимо старе везе искреног братства и љубави.

Дођите драга браћо, дођите у што већем броју, дочекаћу Вас отворених грудију и пуна срца читав народ хрватски, да Вас прими под свој кров као рођену браћу своју.

У чврстој вери, да ћете се нашем позиву радо одазвати, поздрављамо Вас са соколским:

Здраво!

И ако је позив од браће Хрвата примљен и усмено, приликом њиховог доласка у Београд 1910. год. ипак је и по званичном позиву учињено шта треба и на седници управе од 18. априла пр. год. донето је решење, да се на слет учествује у што већем броју и у заједници са свима Српским Соколима. Како су много раније предузете мере, да се спрема у техничком погледу што боље изврши, како за нашу засебну тачку, тако и за зајед-

ничке вежбе, то је остало још да се припреми и остало што је потребно да овај наш озбиљни рад буде крунисан оним резултатима, који се могу уједно сматрати и као мета нашег заједничког соколског рада.

Можда смо изгледали мало нескромни, да у почетку свога рада, тражимо оно, што су други постигли дугогодишњим трудом. Али треба разумети нас Србе и треба нас познавати. Треба бити упознат са нашим ранијим радом, па бити уверен у ту потребу, да немамо времена за какав лаган рад. Ми морамо напред и само напред гигантским корацима, јер треба да смо свесни тога, да кад се већ пропустило да се нешто до сада створи, треба неуморно радити и уложити последњу снагу нашу, да се извојује бар оно, што ће нам егзистенцију осигурати. Према томе нека се и разуме наша нервозност у овом погледу, због чега и изгледамо тако нескромни. Ми јуримо напред и тражимо, да се много ради и много жртвује, не питајући често пута о тешкоћама на које ћемо наићи, да ли су лако или гешко савладљиве.

Но баш за то и јесмо можда у могућности, да можемо указати на наше успехе, јер смо те успехе пружили Српском Народу као дар, који му Соколство пружа. Истина ми не можемо рећи, да је код нас Соколство на оној висини на којој је код осталих словенских народа, код наше соколске браће, али гајимо наду, да ће још мало требати, да и са овим будемо задовољни. Не треба само стати на пола пута и успех је осигуран. И ако Српско Соколство нема данас и међу интелигенцијом довољно својих присталица, који би били гаранција за успех у будућности Српског Соколства, ипак можемо изјавити своју наду, да ће нам наше соколање и ову интелигенцију моћи за неколико година дати. Ми истина много тражимо од наших соколана али напоследку у неку руку имамо и право.

Кад је дакле примљен позив од браће Хрвата за њихов Слет, ми смо већ били обузети мислима, које напред наведосмо, те нам је то доста припомогло, да се

у нашим решењима руководимо тачним и одређеним циљевима.

Требало је решити питање, да се у Загреб поведе што више чланова, те да на тај начин испунимо своју реч дату браћи Хрватима. Ми смо знали за начин, како се то обично ова питања решавају, али смо у интересу и наших друштава и самог Савеза морали од овога начина одступити. Нама ништа није било лакше но да на рачун друштава поведемо што већи број чланова, те да на вештачки начин створимо оно што нам је потребно. Али ово не употребисмо из више разлога, јер смо нашли, да ово не само што не би користило већ би напротив друштвима доста нашкодило, а многа би и до саме пропасти довели. А ово ми нисмо могли дозволити, јер се не слагасмо с тим начелом, да нам могу појединци бити ближи од самих друштава. Тамо где чланови немају осећања и за материјални напредак друштва, не може се претпоставити, да ти чланови могу и за часак имати осећаја и за моралну страну самог тога друштва.

Друго и сам принцип, који влада у Соколству не дозвољаваше примену овог начина, ма како да је био лак и изводљив.

Морао се изабрати са свим други начин, који ће у суштини бити лак и изводљив, неће бити у супротности са соколском идејом, а поред тога биће и од утицаја и на саму васпитну страну наших чланова.

Услед овога решено је, да се број учесника на Слет ни у ком случају не увећава вештачким путем. Одлучено је, да помажући чланови путују о свом трошку, а да се чланови вежбачи помогну материјално у неколико само, у колико је најнужније, али ипак тако, да се друштвене благајне не штете, већ на тај начин, што ће приступити прибирању материјалних средстава нарочито за ову сврху. На овај се начин могло омогућити члановима вежбачима, да виде овај слет, а да се сама друштва не штете материјално. На овом месту треба одати нашу благодарност Средишном Одбору Народне Одбране, који је подејствовао код својих одбора у унутрашњости, те су неки

потпомогли наша друштва, да на овај начин могадну извршити свој задатак.

Када је ова одлука достављена друштвима, нарочито је напоменуто, да помоћ, коју буду чинили својим члановима, буде само делимична, а никако потпуна, како би се и морална страна сачувала т.ј. да и сами чланови у овом погледу морају нешто жртвовати, како би и са више воље и са више пожртвовања били чланови соколских друштава. Не само да се нисмо у овом погледу преварили, и да је се бројно стање учесника смањило већ можемо рећи, да је на Слет пошао онај број, на који се у почетку рачунало. А морал и дисциплина код чланова знатно је повећана, јер су чланови вежбачи могли бити горди што не путују о туђем трошку, као што је то уобичајено по нашим осталим друштвима.

Да је овакав успех могао бити постигнут највише су допринеле поједине управе месних друштава, које разумевајући правилно побуде, које су руководиле Савезну Управу при доношењу овакве одлуке, настануле свим силама, да што већи број у Загреб оде. Да, управама појединих друштава припада заслуга за ово у највећој мери и ми то на овом месту констатујемо. Тамо где је било воље за соколску идеју тамо је и успеха било, тамо где је воље недостајало тамо је се нашло ваздан разлога, који су спречавали да се у Загреб не оде. А да је заиста воља у стању много да учини ми ћемо на овом месту изнети један пример искреног соколског рада. И против постављеног начела, да износимо само начелне ствари а не и појединачне, ми ћемо одступити од овога у овој прилици и истакнућемо тај пример јаке воље. Брат Јехличка у почетку марта пр. године отишао је у најудаљеније место наше домовине — у Ужице. Тамо није било Соколског друштва, он је заинтересовао тамошње грађанство и друштво је основано и већ јула месеца он са својих осам чланова иде на слет. Погледајте статистику овога друштва па ће те видети даљи резултат оваког истински преданог рада. Ми овај пример износимо, ако би се случајно нашло изговора, да се и поред најбоље воље није

дине предстоји опет излет у Праг на I. Свесловенски Слет.

Приликом припрема за II. Хрватски Свесоколски Слет, било је доста немарности код појединих братских друштава. Оно што смо навели, кад смо говорили о преписци најбоље се у овој прилици испољило. Савезна Управа је благовремено скренула пажњу свима братским друштвима, да настану, да се пријаве на време учине. Многи не знају шта је значило имати у оној прилици тачне и благовремене податке, јер им није било познато, да је Савезна Управа једино у стању са овим подацима да ради. Ради комодитета појединих чланова, била је у свом раду укочена Савезна Управа. Све до последњег тренутка не би се знао тачан број учасника, да није Савезна Управа закључила упис и пријаву на 10 дана пред сам слет. Тек онда се могло знати колико ће учасника бити, па према томе је учињена пријава у Загреб, да би се станови припремили, побринули се за потребан број вагона, добиле се железничке карте за подвоз чланова до Београда, наручене су легитимације, припремљени су станови у Београду, дакле све оно, зашта је потребно не само труда већ и времена. Многим изгледа све ово на први поглед и лако и изводљиво, јер се не појми на какве се само тешкоће у оваком раду наилази, и које чине многе ствари неуспешним и поред најбоље воље. А кад се све то има на уму, онда се може појмити колико ће се помоћи општој ствари када се све овакве процедуре врше на време и без оклевања, и онда се тек има права и од Савезне Управе захтевати. Свакако да је овоме узрок у многome тај, што по нашим друштвима није администрација сасређена у секретару друштвеном, нити се за овј положај бира погодно лице те због овога мора да пати и Савез и друштво.

Када је дакле ова управа била принуђена, да закључи упис на десет дана пред слет, као што помену смо, онда је се морало на брзу руку припремити све што је нужно, да се на слет и оде. Карте за бесплатну возњу чланова до Београда и за повратак од Београда, послате

су једва благовремено свима члановима, који су се за слет преко својих друштава пријавили.

И ако је заказано да долазак има бити 27. јула 1911 г. ипак је препоручено свима друштвима да пријаве долазак својих чланова, како би их овде на станици могли дочекаати и у станове упутити, али сем два друштва, остала по овом нису поступили, те су одређени чланови Управе морали очекивати све возове из унутрашњости, 27. и 28. јула, јер је било чланова који су и 28. пристизали. И ако је јавно вежбање Савеза било заказано за 29. јули, ипак је дан доласка био заказан за 27. јер је било потребно извршити неколико проба за вежбу палицом, за коју је вежба била музика доцкан готова, а са којом се вежбом требало Српско Соколство приказати пред целокупним Словенским Соколством. А то није била баш тако лака ствар. Што је пак било успеха, има се заблагодарити како вођама друштава, предводницима тако и свима члановима на уложеном труду и великој вољи, да осветлају образ Српском Соколству а тиме и Српском Народу.

Услед јаке кише јавно вежбање савезно није могло успети у материјалном погледу, али је бар успело у другом, много важнијем — моралном. Приликом тога вежбања нико није ни помишљао на кишу нити је осећао да пада, сви су мислима били пренети у З. греб, и мислили како ће се наши тамо показати, јер напослетку и није тако лако ићи из своје земље и бити преставник Српског Народа, кад се ова дужност хоће савесно да врши.

Али што је вежбање по киши и с успехом вршено, изгледало је као да она киша спира с наше душе сваку сумњу, јер смо већ при крају тога часа били убеђени у наш успех — а нарочито је био врхунац наде, када је почела вежба палицом уз дивну музику брата Драгутина Покорног, првог српског соколског композитора, који ове године спрема музику и за српску вежбу, заједничку тачку свију Срба у Прагу. Што је се вежање крају примицало, то је и зебња била све мања, тако, да је на крају сасвим уступила једној дивној нади не сигуран успех Српског Имена.

Требало је разумети и ону зебњу и ону наду, јер није било тако лако изаћи пред суд словенских сокола, кад се знало да нам је од тога суда много зависило. Исто је тако разумљиво што смо због повољног суда били охоли.

Но полазећи у Загреб ми нисмо зебли, само због тога, како ћемо у техничком погледу проћи, већ смо били те среће, да зебемо и због самог одласка у Загреб.

Већ скоро пред сам слет истакнуто је једно питање, које је требало бити семе раздора између српских и хрватских соколова; а које се после требало пренети и на сама ова два братска народа. Ради расправљања чисто политичких ствари уведено је соколство у једну препирку, која је само могла бити од штетних последица за наш даљи рад. И ако је се сваком згодном приликом наговештавало, да соколство не зна за странке јер се у суштини противе са основним појмом соколства, ипак се покушало, у циљу побољшања појединих странака, упропастити и сама соколска идеја.

Услед тога што је Српско Соколство донело закључак, да на слету учествује и при раду и при поворци као једна целина, од стране Франковачке Странке, подигла се због овога кампања, која је вођена са таким горчином, да је врло мало фалило, да нас одврате од намере да на слет идемо. Ово у толико пре што су и са наше стране поједини листови, код нас и наше прекосавске браће, хтели ову прилику искористити за корист своје странке. И можда, да нисмо носили име сокола, да би се још у последњем тренутку донела одлука, да се на излет не иде, и тиме би на сваки начин и несвесно припомогли ову небратску кампању поведену противу искрене заједнице Хрвата и Срба.

Али нам име соколско није допуштало, да се можемо и смемо завести од ових провокатора, који су оваку нашу одлуку желели. Ми смо морали напред, ми смо ишли напред, и нисмо се у оваквом свом раду преварили. Истина да смо смо са зебњом пошли, али смо већ у оном тренутку када смо стали ногом на тле братске нам Хрватске, осетили ону братску љубав, која никада не може допустити, да се учини оно чиме нам је пређено пре поласка.

Кад смо приспели у Винковце, приређен нам је такив дочек, да се бољему нисмо могли надати. Изненађени оваким дочеком, ми смо скоро били збуњени и нисмо довољно умели одговорити њиховом у истини братском дочеку. Тек смо се у возу освестили, да смо у Броду већ имели дати одушке и нашим осећајима. И тамо је дочек био срдачан и тамо су нас братски дочекали, али тамо смо већ и ми умели одговарати. Од Брода до Загреба на свима станицама били смо бурно поздрављени од браће Хрвата, да ће се учесници дуго и дуго овога сећати.

Ми смо већ од Винковаца почели инстинктивно осећати, како је слет већ почео, док смо раније замишљали да слет може бити само у Загребу. Не, соколске слетове у стању су да приређују само земље народи, а не поједини градови, и то је једна велика одлика наших соколских слетова, одлика дивна и пуна значаја.

Кад смо стигли у Загреб, било је већ вече, али само зато што се смркло, док је живост била као и у сред дана. И овде смо били усхићени дочеком, каквом се у истини нисмо надали.

Ми у овом извештају немамо намеру писати путописе, али налазимо, да смо дужни поменути све оне моменте, који су на овом путу били од значаја за наше Соколство. Јер док неке моменте морамо поменути, да би се и својој савести одужили, дотле ћемо друге поменути из разлога, да укажемо на неку добру или рђаву ствар, како би нам у будуће од користи било. На овим путовањима ми се тек учимо, јер су за све нас ово нове ствари, па нам је све необично, јер немамо искуства. Можда је ово и био разлог што не можемо похвално да говоримо и о становању наших чланова у Загребу. Ми смо тада многе ствари први пут свршавали, те није ни чудо што је се по нешто и пропустило. Но за то треба имати све ово на уму те не дозволити, да се други пут понови, јер тада ни извињења не може бити. Потребно је нешто и искусити, те да у будуће буде боље.

Према закључку, да сви Срби учествују као једна целина на овом слету, био је изабрат и слетски одбор, који

је свима пословима на овоме слету руководио. Једно што овај одбор није још израније био упознат са пословима којима је требао да руководи, већ се је пословима упознавао на самом слету, а друго што су све ово нове ствари за нас, десило се, да овај одбор није одговорио задатку, који му је био намењен. Али то је поправљено на тај начин што је се одмах грешка увидела, те је приступљено знатној реформи у овом погледу, о чему се говори у нарочитом одељку Српско Соколство. Треба само имати на уму, да је за овако велико путовање неопходно потребна што савесније изведена организација, ако се мисли да све иде као што треба, у противном не треба се ни лађати овако тешких задатака, који ако се правилно не изведу пре могу штетити но што ће користити.

Како смо прошли за време самог слета, видеће се из извештаја начелника Савеза, као и из оцена, које су дали браћа Чеси, као најмеродавнији.

Савезна Управа на крају овог одељка може као кључак казати ово: да сви можемо бити потпуно задовољни постигнутим успехом и нада је наша, да ово неће бити и једини и последњи успех нашег рада. За овај успех на првом месту, заслуга је свију вежбача који су необично воље и труда уложили, да осветлају образ Српском Имену. Поред спреме у техничком погледу они су и у погледу дисциплине и реда показали се на достојној висини. Ово је нарочито било истакнуто у свима оценама; које су о Српским Соколима биле донете.

5. Статистика

Непотребно је и на овом месту износити важност вођења тачне статистике по нашим друштвима. Не можемо рећи, да је се у том погледу изостало од 1910. године, али тек не можемо тврдити, да је онако како би требало да буде. У почетку прошле године изашао је у *Соколском Гласнику* чланак о статистици, и можемо рећи, да је исти доста допринео, те је се у овом погледу учинио корак у напред. Да понека старија друштва нису овом грешила.

ми можда не би ни чинили примедбе на овом месту, али смо принуђени баш због тих старијих друштва. Јер оно што је напослетку и могло проћи неопажено код оних који се тек почињу развајати, не може се дозволити код оних друштава, која већ себе убрајају у друштва, која претендују на самосталан рад, а то много значи.

Можда ће пасти у очи, да смо одступили од уобичајеног правила, да све хвалимо, а грешке прикривамо, или да их напослетку и непомињемо. Напротив ми све овако отворено осуђујемо, јер налазимо, да је много боље један пут грешку поменути, него је из године у годину прикривати. Ми се надамо, да већ идуће године нећемо морати оволико прекора да чинимо, јер и ако буде кога изузетка моћи ћемо га и поменути, што нам је сада готово немогуће, пошто би морали чак и набрајати.

Напослетку ми сад морамо овако у почетку и да кудимо, да би јаче истакло оно што је за похвалу. Јер и ако је било грешака, било је и успеха, према томе не треба ни доносити свој суд док се цео извештај не прочита.

Вођење статистике није по свима друштвима било онако како би требало да буде, али верујемо, да ће већ ове године бити много боље и то нас теши и крепи у нади за напредак соколске идеје. И вођење статистике је, може се рећи, једна ситница, али као што већ једном рекосмо, ове ситнице стварају најкрупније ствари, те према томе не смемо пропустити ни најмању стварчицу, која би могла користити соколској ствари. Ми нећемо износити на овом месту незгоде и невоље, које смо имали док смо на послетку до статистике наше дошли, али можемо нагласити, да ово има прилично везе са оним што смо навели о преписци као вези између друшава и Савезне Управе.

Из овогодишње статистике може се видети напредовање нашег Савеза. Не само да се напредак види у образовању нових друштава, већ и бројни нараштај чланова, како редовних тако и помажућих одскаче од ранијих година. Ми овај напредак не приписујемо случајностима, већ истрајном и искреном заједничком раду свију оних који соколско име носе.

Прираштај друштва и њихово кретање изнећемо у нарочитом одељку под називом „Друштва у Савезу“ а на овом месту, износимо статистику Савеза.

(Види таблицу на идућој страни).

У нади да ће идуће статистике и по броју и по тачности надмашити ову, коју сад износимо, ми позивамо братска друштва да још сад настану да се вођење статистике што тачније врши. Не треба сметнути с ума, да је ово потребно баш у интересу самих друштава, јер то ће бити мерило о успеху њиховог ради, а кад овде буде на претка, то ће им бити једина награда, да су за општу ствар учинили онолико колико им је било могуће. Треба истина ове бројеве разумети, па у њима наћи награде за свој рад, а то ће се моћи ако се мало више буде сродило са соколском идејом, јер је она једина у стању да пружи могућности, да се ови бројеви могу разумети правилно.

У соколској идеји све је тако једно другом блиско, све је једно с другим везано, да је врло тешко једну ствар без друге третирати. Можда ово и јесте оно, што соколској идеји даје толико чари, што је у стању, да везује толике разнородне душе и да од њих ствара једно, да ствара целине. Можда је ово баш она привлачна моћ, која соколству прикупља поборнике, те према томе ако хоћемо свесрдно и искрено радити, морамо пазити и на најмање ситнице. Ми знамо да је много лакше и много примамљивије одати се само на оне ствари, које се целом свету могу показати него ли пак на оне које се дуго и дуго неће моћи тако лако уочити. Али свагда треба имати на уму, да ће се на крају крајева само ове последње видети, да ће стварно постојати па и остајати, а све оне друге појављиваће се, да се послужимо познатим изразом као сјајни метеори, који иза себе ни трага неће оставити. За то сва браћа нека верују, да ће се сва њихова дела на крају крајева појавити, у ма ком то облику и да ће им се заслуге за њихов рад признати, па ма кад то било.

Дакле и оно свакодневно прибирање статистичких података по малим и неугодним вежбаоницама, донеће вре-

СТАТИСТИКА САВЕЗА СОКОЛСКИХ ДРУШТАВА ДУШАН СИЛНИ ЗА 1911. ГОД.

Редни број	Год. оснивања	ИМЕ		Бројно стање 31. дец. 1911.							Број час. вежб. у 1911.							Збир вежбача на свима час. 1911.					
		Сокол. Друштво Душан Силни	Седиште	Број свих чла- нова изнад 18 година	Број чанова вежбача	Подмлад. (веж- бача од 14-18 г.)	Број мушке де- це (од 7-14 год.)	Број чланица жен. одбора	Број чланица вежбача	Број женске деце	Број чланова струч. одбора	Чланова	Подмладка	Мушке деце	Женског одбора	Женски деце	Стручног одбора	Чланово	Подмладка	Мушке деце	Женског одбора	Женске деце	Стручног одбора
1	1911	Алексинач		28	18	33	30	—	—	—	5	60	70	70	—	28	584	2564	3155	—	—	130	
2	1910	Бела Паланка		34	12	14	12	—	—	—	6	144	144	128	128	151	1728	2016	1536	—	—	906	
3	1909	Београд		394	109	92	170	—	—	—	28	123	129	80	84	82	10332	7922	11606	2608	2784	586	
4	1911	Башин (Паланка)		15	15	5	—	—	—	—	3	20	15	—	—	8	301	39	—	—	—	21	
5	1909	Ваљево		51	11	32	93	—	—	—	11	60	120	150	110	190	30	660	673	1478	1216	1013	180
6	1911	Варварин		10	10	6	26	—	—	—	8	96	88	115	115	—	60	960	480	1943	—	—	1943
7	1911	Врање		21	16	43	17	—	—	—	3	120	120	120	—	60	1370	1743	1970	—	—	145	
8	1909	Г. Милановац		54	20	—	—	—	—	—	5	4	—	43	—	1	70	—	1070	—	—	5	
9	1909	Зajeчар		158	66	50	65	—	—	—	14	199	101	158	—	40	4406	5117	4253	—	—	48	
10	1910	Књажевац		120	120	—	—	—	—	—	3	120	120	120	120	—	6430	2720	—	—	—	1318	
11	1910	Крагујевац		145	26	87	48	—	—	—	24	108	79	79	46	112	3847	3934	3853	1673	1416	1054	
12	1910	Крушар		12	12	8	—	—	—	—	3	82	48	—	25	653	208	—	—	—	—	40	
13	1910	Крушеваци		28	36	27	40	—	—	—	5	59	47	60	63	1206	1529	1901	1684	—	—	1639	
14	1910	Лесковац		18	10	—	—	—	—	—	2	47	73	84	—	23	647	1259	1311	1713	—	—	
15	1911	Неготин		27	—	—	—	—	—	—	—	—	45	45	—	—	850	850	—	—	—	41	
16	1910	Ниш		121	33	37	44	—	—	—	6	182	178	182	—	26	100	1333	2750	—	—	759	
17	1909	Орбеновац		25	4	18	40	—	—	—	12	—	150	259	100	200	—	1500	7500	900	—	—	
18	1909	Пирот		36	16	35	24	—	—	—	—	96	108	96	—	82	430	1940	1243	—	—	578	
19	1910	Пожеревац		137	50	68	96	—	—	—	9	54	78	80	—	25	31	320	488	—	—	200	
20	1910	Свидајнац		79	72	108	129	—	—	—	6	51	37	21	39	3	991	1972	1322	—	—	1402	
21	1911	Ужиче		91	54	58	53	—	—	—	6	73	48	65	50	24	2642	1877	3207	1660	—	1900	
22	1910	Чачак		12	17	22	63	—	—	—	8	104	181	180	—	43	616	2036	3832	—	—	272	
23	1910	Пупрда		40	40	34	68	—	—	—	14	98	100	99	—	57	1211	1551	3081	—	—	537	
24	1910	Шабац		70	20	16	22	—	—	—	10	83	80	76	—	87	835	1358	1786	—	—	338	
25	1911	Паланка		60	15	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
26	1911	Краљево		53	8	45	40	—	—	—	4	44	40	46	38	39	12	304	1319	1514	125	704	
Укупно				1839	817	907	1282	295	247	420	189	2032	2881	2555	609	977	872	42787	43467	64329	10615	19641	6142

меном својим творцима награде за овај њихов истински а добровољни труд.

6. Соколске изложбе.

У једно од помоћних средстава у ширењу и напредовању једне идеје могу се рачунати и изложбе, јер се по њима може ценити стање, у коме се налазе ствари, које су предмет дотичне изложбе. Па као и све друге, тако су исто корисне соколске изложбе и од истог значаја. Како у овом погледу није код нас скоро ништа рађено, то смо трамо за потребно мало опширније о томе рећи, на који би се начин и у овом правцу пошло унапред.

Приликом II. Хрватског Свесоколског Слета у Загребу пр. године, браћа Хрвати су приредили том приликом и соколску изложбу. Али вероватно рачунајући, да је код нас већ рађено на прибирању предмета, потребних за изложбу, то су нам позив упутили на месец дана пред саму изложбу. И ако смо већ доста пута били изненађени сличним случајевима, јер то нам је општа мана, да ретко хоћемо у напред да мислимо, ипак смо овим позивом били доведени у приличну забуну. Да је се раније мислило свега тога неби било. Ми ово ево искрено износимо као једну поуку, налазећи, да ће се и од тога имати користи у даљем раду, јер рачунамо, да ће нас ово покренути, да и за друге ствари свакад у напред промислимо, да све превидимо, па да нас ништа не може ни изненадити.

Дакле по позиву браће Хрвата ми смо нешто морали учинити, али шта и како, на који начин?

Управа Савеза није имала ничега за ову сврху, те је се расписом обратила свима братским друштвима, да пошаљу све оно, што би корисно за овај случај могло послужити. Управа је и наговестила, какве све ствари то могу бити, али је одзив друштава био сувише слаб. Од 25 друштава у Савезу, само је три учинило од своје стране, те ипак омогућише, да и ми Срби на овој изложби будемо заступљени и не изостанемо од остале соколске словенске браће. Како су фотографски снимци скоро најважнији обје-

кат за наше соколске изложбе, то смо и били у могућности, да на изложбу узмемо учешћа само у овим предметима, што је на послетку и оправдано овако у почетку, али не и за доцније, јер се не сме задовољити, да се исте ствари само понављају, а не и обнављају.

Поменуемо, да су само три друштва из Савеза била у стању да омогуће Савезу да учествује на изложби, те сматрамо за дужност да поменемо ова друштва Београдско друштво дало је 33 снимка, како група тако и при самом раду, Крушевачко 8 снимака и Пожаревачко 4 снимка. Сем овога изложба је била допуњена и другим предметима, који су у неколико могли послужити да преставе културни напредак нашег Савеза, што би на сваки начин било много боље, да је се на ово из раније мислило.

За изложбене предмете наш је Савез одликован од стране изложбеног одбора похвалницом, која се заједно са свима изложеним предметима налази у савезној канцеларији, да би све скупа могло послужити као основица даљег рада, а у неку руку и као наша стална изложба,

Како нас већ ове године очекује и друга изложба. то молимо, како сва братска друштва, тако и све пријатеље Српског Соколства, да прикупе све оно што има везе како са соколским системом рада, соколском организацијом, тако и оним што се односи и има везе у опште са витешким развитком нашега народа. Тако на пр. фотографски снимци, књижевност, повеље и разне споменице, медаље и значке, модели справа, разне униформе, слике знатнијих раденика на подизању витешког духа у нашем народу. У ове последње треба урачунати само оне, за које се и на њихов стваран и истински рад може указати, а никако пак и оне, који то сами за себе тврде, јер оцену о нечијем раду у стању су само непристрасни критичари дати, и то једино ценећи дела.

Поред ових набројаних предмета корисно могу за соколске изложбе послужити дијаграми на основу статистичких података, који се воде по друштвима, јер ће се из њих моћи на очигледан начин показати како напредак тако и назад код појединих друштава.

7. Друштва у Савезу.

Број друштава у Савезу рачунамо данас на 26. Можда би могли још које више наћи, али то су она друштва, која само на папиру живе, али стварно не раде; те их стога и не смемо урачунати као друштва, која овом Савезу могу припадати. Ми не можемо изнети тако велики прираштај друштава у минулој години, и ако би се по томе ценио успех, онда би могли бити у назатку у односу на 1910. годину. Али нама није била намера, да вештачким путем стварамо друштва, јер врло добро знамо, да су таква друштва врло кратка века, и да су пре од штете но од користи. Нами је била сврха, да постојећа друштва ојачамо и учврстимо, како би корисно могла послужити у овој нашој соколској заједници. Не смемо рећи ни да смо у овом потпуно успели, али смо на путу да то учинимо.

Треба бити једном начисто с тим, да се у соколским друштвима мора радити, ако се истински жели успешан напредак једне идеје као што је соколска. Ми имамо доста друштава за репрезентацију, али мало оних у којима се стварно ради. Соколска друштва морају бити међ овим последњим, у којима се стварно и истински мора радити. Нами је у почетку још и теже, јер ми сад морамо много више радити, јер ми сад морамо стварати, али у толико ће нам и плодови таквог рада бити већа награда за наш труд. Створити је много теже него одржати, само и за одржање треба и воље и труда. За то стварајмо и васпитавајмо оне који соколска друштва имају одржати.

Дакле кад стварамо друштва, треба о свему овом добро промислити, па тек онда приступити, јер не буде ли се тако радило онда треба знати, да више неће важити: створити је теже него одржати, већ напротив створити је много лакше него одржати. Лако је то створити друштво, образовати управу, дати неколико упуштава и на послетку упустити га да сасвим пропадне, не остављајући никаква трага, једино по какву мрљу у неисплаћеним и несвршеним рачунима. Ми то не смемо! Кад ми стварамо дру-

штва, ми треба да се побринемо, да том друштву и егзистенцију осигурамо, али то неће бити на тај начин, што ћемо га новчано потпомоћи, већ на са свим други, бољи и целисходнији.

Када се ствара ново друштво, треба најпре проценити неколико услова, који су битни за стварање соколског друштва. Најпре треба имати на уму, да ли у дотичном месту има неколико интелигентних и разборитих људи, који ће се примити задатка, да раде на остварењу и ширењу соколске идеје. Ово је врло потребна ствар. За тим, да ли у том месту има и најнужнијих просторија за почетак соколског рада и напослетку, да ли има какво стручно лице, које би наставу по соколском систему могло изводити.

Само тамо, где ових услова има, треба оснивати и друштва јер ту је и изглед на успех. Не буде ли заступљен, који од побројаних успеха, треба знати, да ће незгода одмах у почетку бити, које ће и напредак друштва онемогућити. Треба свагда имати на уму, да кад су сва три услова заступљена, да и онда треба доста труда и жртава уложити па да се до успеха дође. Како је тек онда, када ових битних услова недостаје, мислимо, да је довољно разумљиво.

За то се не треба ни чудити, што у прошлој години није много нових друштава основано, јер су се свагда имали пред очима напред побројани услови, јер се је и све старање уложило за напредак и јачање већ постојећих друштава. Тек када ова друштва буду толико ојачала, да могу и поменуте услове стварати, тек се тада може за соколство рећи, да је заиста у ствари оно, што треба да буде и што нам је крајњи циљ нашег заједничког рада. Дотле пак морамо стрпљиво и предано радити, да садања постојећа друштва буду што боља основица нашем будућем раду. Ми за сад не треба да имамо амбиције, да имамо много већ да имамо добро, у противном ћемо моћи створити много, али то никада неће бити добро.

Из свега овога лако је створити закључак, шта нам у будуће треба радити, ако хоћемо збиља нешто и да

урадимо на ширењу соколске идеје, тако корисне и потребне Српском Народу.

Од данашњих друштава створимо озбиљне расаднике — школе — у којима ћемо васпитавати оне праве Србе, који треба у будућности да буду носиоци соколске идеје, јер само тако можемо и наш данашњи рад у истини створити корисним. Не будемо ли тако радили, онда ће наш рад потоњим нараштајима, који после нас буду дошли, изгледати, само као прекраћивање времена. Не дозволимо, да икада ко може помислити, да ово што сад чинимо и радимо, не радимо из уверења већ из дугог времена, јер то је оно, што је било узроком пропадања многих наших културних тековина.

Радимо у садашњости, али свагда имајмо пред собом будућност и нећемо никада погрешити.

Оволико смо сматрали за потребно рећи о нашим данашњим друштвима, која су у Савезу. Из статистичких података, може се видети стање појединих друштава у бројном погледу. О београдском друштву доносимо опширнији извештај, јер смо ради да са истим упознамо све оне, који се соколством интересују. Намера нам је, да сваке године по једно друштво буде заступљено у овом „Годишњаку“ са опширним извештајем, јер ћемо на овај начин упознати се са свима нашим друштвима.

Радимо тако, да се никад нашег рада не постидимо, и када у дубокој старости будемо читали ове извештаје. Тек ће тада доћи и награда за наш труд који сада улажемо на подизања соколских друштава. Не будемо ли тако браћо радили, треба да смо уверени, да смо на погрешном путу, и да оваквим радом никад никоме нећемо користити.

Али ми смо уверени, да ће здрава соколска идеја свагда бити водиља у нашем раду, и да према томе морамо нашој мети достићи. Српски су Соколи дали доказа, да су дорасли за соколску идеју, а верујемо да ће на овом путу истрајати.

8. Српско Соколство

Један успех соколске идеје без сумње да је и Српско Соколство, које је једино и прво у стању, да све Србе, па ма где се они налазили сједини и на сваком месту као целину престаи. Ово није мали успех, те је потребно истом поклонити нарочиту пажњу. Ово нам је у толико лакше, што је бр. Др. Лаза Поповић, коме припада заслуга стварања Српског Соколства, написао за овај наш „Годишњак“ нарочити чланак о њему, и у ком је чланку јасно изнео циљ и потребу постајања Српског Соколства.

Ми ћемо само изнети рад II. Свесрпског Соколског Састанка који је био 14. 15. и 16. Октобра 1911. године у Београду, и то нека послужи само као допуна првом састанку, о коме је било говора у прошлогодишњем извештају ове Управе.

И на другом овом састанку одлучено је, да сви Срби, на Слету у Прагу ове године, као једна народност буду представљени. И у заједничкој простој вежби, и у засебној тачци свију Срба, у поворци, и на сваком другом месту Срби ће бити уједињени. Да би се све ово што боље и благовремено спремило, то је одлучено, да се изабере Главни Слетски Одбор, који ће у погледу припрема за овај слет почети одмах да дејствује, како би се избегле оне незгоде, које су се појављивале на II Хрватском Слету, услед тога што је овај одбор почео дејствовати тек на самом слету. У овај Главни Слетски Одбор свака српска соколска организација, даје по једног члана, а овај Савез 3 члана. Слично овом установљен је и Главни Технички одбор, који и са техничке стране ово уједињење има да изведе. За све ово израђени су и слетски прописи, који ће се благовремено послати.

На овом састанку наши делегати примили су на себе обавезу, да овај Савез учествује на слету бар са 400 чланова, у свечаној униформи и да што већи број од ових вежба. Дужност је свију нас, да искупимо реч наших делегата и да се постарамо, да са што већим бројем у Праг одемо.

Даље овај је Савез примио на себе, да у мају месецу ове године приреди курс за све предводнике из целог Српства, а том приликом да се сакупе и сви утакмичари, који ће се у Прагу надметати, да се што боље спреме и образ Српском Имену осветлају. Решено је, да се изда пригодна спомен књига за овај пут, како би исти што **што** више користио.

Даља решења: да се што већи број песама паучи за пут; да се на сваки начин музика соколска поведе; да садања значка остане за капу, а друга да се изради заједничка за све српске соколе, за свакодневну ношњу; да у свечаним поворкама могу учествовати само они који су у прописној свечаној соколској одећи; да се посебни клубови не дозвољавају по соколским друштвима; да српско соколство има свој заједнички орган, који да излази у Београду под именом „Српски Соколски Гласник“ а под редакцијом бр. Лазе Поповића; да се на слет поведу и чланице женског одбора, које имају учествовати у заједничкој простој вежби; да се у Београду сваке године приређују предводнички течајеви ради спреме наставника; да чланице женског одбора имају свечано одело слично оделу код чланова; да се израде заједнички трубни знаци; да се на свечаном соколском оделу, не могу никакви знакови, медаље, ордени ит.д. сл. носити, и друга решења довољно показују потребу заједничког рада код српских сокола.

Наше је да се старамо, да се покажемо и достојни и способни, да примљене дужности и отправљамо, а никако да се и за тренутак преваре у нади они, који нам ове дужности поверавају.

9. Савез Свесловенског Соколства.

Као чланови ове велике соколске заједнице, као Соколства у најширем смислу, дужност нам је, да и братска друштва са истом упознамо, те да и у том погледу буду обавештени у онолико, у колико им је потребно да знају.

Како се о овом Савезу врло мало зна, сем да постоји, потребно је са неколико речи поменути и његов постанак,

задатак, па и данашње стање. Ово нам је у толико лакше, што овај Савез спада у најмлађе тековине соколске, те управо и нема своје историје, јер се иста са неколико речи може изнети. Овај је Савез основан у Бечу 1908. године, 27. јануара. Основали су га Чеси, Словенци, Хрвати. У то време код нас није било никакве соколске организације, па према томе о каквом ступању у овај Савез није могло бити речи одмах у самом почетку. Доцније се у овај Савез од стране Српских Соколова пријавила прва Српска Соколска Жупа Фрушкогорска, чије се ступање може рачунати као и овога Савеза, што је пак доцније и утврђено априла 1910. године, када је целокупно Српско Соколство, као једно, примљено у Савез. Значај нашег ступања у Свесловенски Соколски Савез је велики, и немамо потребе да га нарочито истичемо, само ћемо напоменути, да је овим питањем уједно решен и проблем Српског Соколства.

Не можемо пропустити ову прилику, а да на овом месту не означимо творца свега овога, једног од најзаслужнијих соколских радника, а то је бр. Др. Лазу Поповића, коме Управа на овом месту одаје своје признање и истиче као пример искреног, неуморног и корисног соколског рада.

Задатак Свесловенског Соколског Савеза је, да уједини све словенске соколске организације у циљу заједничког рада на соколској идеји. Сада се ради на томе, да се постигне једнообразност свечаног и вежбачког одела, терминологије, заједничког часописа и календара, као и унапређење соколског система. Даљи рад ће се из овога развијати. Већ до сада, и ако је кратко време од његова постанка, овај је Савез учинио доста у овом погледу и припремио за даљи рад.

Кроз најкраће време изаћи ће тачна статистика за прошлу 1911. годину, а последња коју имамо показује нам да Савез сачињавају 1300 соколских друштава са 140.000 чланова, број који је већ за поштовање. Сад су Савезу приступили Чеси, Пољаци, Словенци, Хрвати, Бугари и ми Срби. Чим се изведе потпуна организација

код Руса приступиће и они овом Савезу. Свакако да ће њиховим ступањем Савез много добити, јер ће тада скоро све Словенске Соколске организације бити у Савезу заступљене. Када се само има на уму да је Соколство скоро решило проблем братства између Хрвата и Срба, с правом можемо очекивати, да ће овај Савез бити у стању, да реши многа спорна питања која су узроком неслоге међу Словенима. Па само ово да је, па ће бити довољно да покаже величину Соколске идеје, која нас тако одушевљено запаја са братством ка осталим Словенским народима, па и међу собом.

Данас је председништво овога Савеза овако састављено: старешина бр. Др. Јосиф Шајнер, подстарешина бр. Др. Лазар Цар, секретар бр. Др. Ант. Новотни, благајник бр. Ед. Вараус, вођа бр. Др. Јиндра Вањичек, подначелник Др. В. Мурник. У шире председништво улазе још од стране Срба: Вој. Живановић, Хрвата: Др. Драган Јанечек, Словенаца: В. Кукец, Бугара: Атанасов, Пољака: Др. Фишер, Србе у овом Савезу, поред бр. Живановића заступају браћа: Стева Тодоровић, Др. Лаза Поповић, Др. Воја Бесаровић, Др. Срђ Будисављевић, Кристо Доминиковић и Др. Алекса Станишић.

Већ ове године биће у Прагу I. Свесловенски Соколски Слет, који ће показати величину Словенског Соколства, и који ће дати доказа за потребу опстанка једног оваког Савеза. Већ овај први слет биће у стању да манифестује пред целим светом јединство словенских народа, па нека буде и поука за све нас, шта нам ваља радити, па да заједница буде и чвршћа и боља.

Ми Срби треба у што већем броју на овај слет да одемо, јер нам се ето пружила прилика, да већ после кратког рада можемо као приређивачи овако једног величанственог слета учествовати. Ми не сумњамо да ће број Срба и због овога разлога бити већи но на прошло-годишњем хрватском слету, а већ и по самом јачању Соколства можемо у ово веровати.

Али на крају ипак додајемо, није довољно бити у овој великој заједници, није довољно назвати се прире-

ђивачем, за нас почетнике у Соколству најглавније је бити и достојан свега тога. А све то није мала ствар. За све то поред јаке воље потребно је и доста труда, јер тако и можемо и смемо ићи на овај слет. Истина све ово није ни лако, али ипак верујемо, да ће успеха бити, јер они, који су прошле године у Загребу могли осветлати образ Српском Имену, нису у стању већ после годину дана попустити. Не! Они могу само напред ићи. Ми у то верујемо а на вама је браћо, да се у том веровању не преваримо.

10. Материјална средства

И ово је питање за нас веома важно, те је потребно у извештају на њега скренути нарочиту пажњу, а у циљу што кориснијег нашег будућег рада.

Благодарећи пажњи меродавних фактора, Савез је у прошлој години материјално добро потпомогнут, те је и био у стању, да много што шта и приведе у дело, што би без ових средстава остале само лепе жеље и замисли, јер се не би могле остварити и поред најбоље воље наше. У благајничком извештају изнето је тачно стање примања и издавања, а ми ћемо на овом месту само објаснити поједине издатке како би се што лакше разумело и према томе и правилније оценило. Ово је потребно и због тога, што су сви издаци чињени у договору са члановима надзорног одбора, те нека ово буде и као допуна њиховог извештаја. Чланови надзорног одбора свагда су позивани на седнице, да би и решења била што правилнија и за општу ствар што кориснија.

На првом месту потребно је образложити поступак ове управе, што у овој години није поједина друштва у Савезу и материјално потпомагала, као што је то у прошлој 1910. години рађено. У одељку „Друштва у Савезу“ ми смо навели потребне услове за напредак и опстанак наших соколских друштава, и том приликом не помену смо материјална средства. Не треба за ово много примера да наведемо, да би тачност ових навода дока-

казали. Ми би могли поменути друштва у Савезу, која су врло добро материјално стајала, али се код тих друштава ни до каквог резултата није могло доћи, јер нису имали стручног наставника, да наставом руководи. Дакле неколико интелегентних и разборитих људи занети соколском идејом, врло су лако дошли до материјалних средстава, али даље нису могли ићи. Нама недостају стручни наставници, а не материјална средства. Управа Савеза је морала о потребнијем бригу водити. Да је ово у свему тачно најбоље сведочи помоћ, коју је Савез дао друштвима за 1910. годину, јер су остала скоро у истом стању у коме су и пре годину дана били. Коракнули су само она у којима су била заступљена она три услова. А напослетку морамо напоменути да нам се у прошлој години друштва и нису обраћала за материјалну помоћ, већ су стално тражили стручног наставника.

Издатке за шиљање предводника на курс у Праг, на штампање и израду слика за просте вежбе, путовања начелника и изасланика ради обиласка друштава, на путне трошкове нових учитеља, и њихово борављење у Београду и т. сл. треба овим правдати.

Али се увидело, да ни тамо, где је било стручног учитеља, није ишло као што треба, а из разлога што сем учитеља као наставника, није било и људи који би руководили пословима друштвеним, већ је све спало на учитеља, који је био и председник и секретар, благајник и економ, а када је све био, разумљиво је, што није могао и добар наставник бити. Све је то једно с другим у вези, па је тешко једну ствар свршити, па другу започињати, већ се мора једновремено радити на свему оном што једну идеју може унапредити.

Као што рекосмо, и тамо где је отишао стручан наставник, успеха је могло само тако бити, ако је имао још с киме радити, ако је било у томе месту људи искрено задахнути соколском идејом. Где тога није било и успех се у раду врло слаб и незнатан показао.

Ова управа имала је дакле да се стара, да што већи број људи одушеви за соколску идеју и тиме на овај начин створи и овај други битни услов за опстанак и напредак наших друштава. На сваки начин, да смо још далеко од тога, да и с овим будемо задовољни, али је ипак доста учињено. Не треба само на овом путу застати, када је се већ напред пошло. Сва се средства треба да употребе, само да се до успеха дође и увек само стрпљиво радити, у раду не хитати, јер само на овај начин створено може и бити трајно. Све оно што је на брзу руку и вештачки створено, кратка је века и не показује никад стварна резултата. За ово имамо доста примера, па их је непотребно наводити, јер би само места у овом извештају заузели, а као познати не би много користили.

Дакле о овоме је управа водила рачуна и на овоме је радила. Са своје стране учинила је колико је могла, па и умела.

И пут у Загреб дао је прилике овој управи, да што већи број упозна са соколском идејом, који ће је даље ширити и носити. И ако су на путу махом били чланови управа, дакле већ људи, који су се посветили овој идеји, ипак је и њима дата могућност, да много што шта виде и на овом путу науче, и да тиме користе својим друштвима. Да је ово заиста било потребно, ми би могли навести и неколико конкретних случајева, да се воља за рад тек сада добила, у место уобичајеног умора на овим пословима после годину, две, рада.

Да би овај наш пут у Загреб већ у првом моменту донео што више користи, то је исти морао бити изведен са што више пажње, са што више труда, да би успех био што сигурнији и што већи. За све ово требало је и доста материјалних жртава учинити, али смо бар и задовољни постигнутим успехом. У одељку „Излет у Загреб“ ми смо изнели у главним потезима цео овај наш пут, а овде се истог само дотичемо услед његове материјалне стране, да би и она што јаснија била.

Не због учесника овог слета, већ због оних, који нису имали прилике, да на истом учествују, потребно је наго-

вестићи о утиску, који је на све оставила наша музика на овом путу. Како је музика за вежбе палицама била довршена, тек пред сам полазак у Загреб, то се није имало времена, да се иста умножи и свима друштвима ради припреме пошаље, нити да се пошаље у Загреб, ради спреме слетске музике. Услед овога, а и због саме потребе да са чисто нашом музиком, на овако великом и значајном путу идемо, решено је, да музику поведемо. И ако је жеља била лепа и оправдана ипак ју је и у дело требало привести, а то није било тако лако. Али у овом нам је помогао брат Покорни, који је и компоновао музику за вежбе палицом, који је примио на себе задатак, да створи чисто соколску музику. И он је у томе успео, јер је нашао стручне људе, који су из љубави ка соколству радо пристали да соколе на путу прате.

Држимо да ће се сви учесници дуго и дуго сећати оних утисака, када су са својом музиком на челу, пролазили загребачким улицама, као и када су уз пратњу ове музике изводили вежбе на слетском вежбалишту. Ти ће утисци бити у стању, да соколству стварају присталице и поборнике, јер су ти утисци неизгладиви, јер су ти утисци значајни.

Ви, који нисте на овом слету били, ви то неможете разумети нити појмити, али вам се ево већ ове године указује прилика, да те утиске осетите и примите. Спремајте се још сада, а будите уверени да нећете погрешити. Да је ово тачно упитајте оне који су били на прошлом слету, да их ништа неће моћи омести, да на слет у Праг не оду.

И око овог путовања, да би се извело као што треба морале су се учинити и материјалне жртве, а које су то и колике, видеће се из благајниковог извештаја.

Поклон Хрватском Соколском Савезу, полагање венаца на гробовима знаменитих хрватских соколских раденика, помоћ члановима за пут и боравак у Загребу, у колико је то најнужније било, као и други трошкови око припрема, за слет и за сам пут, захтевали су и материјалних жртава, те нека и наше финансирање овим буде објашњено.

Па и сам рад у Савезној Управи, који је по обиму излазио из оквира једне обичне организације, која се може ослањати само на добровољне раднике, захтевао је опет доста материјалних жртава. Већ из самог овог извештаја, као и рада са свима нашим друштвима у земљи и у Српству, и у другим соколским организацијама, може се закључити, да Савезна Управа по свом обиму рада представља читаво једно надлештво, за чије одржање потребно је и материјалних средстава. Ово ће све више бити у будућности већом потребом, те и о овом треба за времена водити рачуна.

Све до новембра месеца прошле године, Савезна Управа није имала стана у коме би се овако огромно створени послови на време могли свршавати, већ се је потуцало на разне стране. Док је архива стајала код два секретара, благајна и имовина код благајника, догле су се седнице држале на разним местима, а једном чак и у финансијском парку, на клупи. Услед овога и многе се ствари нису могле свршавати на време и како треба. Од новембра прошле године узет је заједнички стан са Сред. Одбором Народне Одбране и Стрељачким Савезом, а сад имамо своје канцеларије, свога огњишта и нека да Бог, да ово послужи и као основа нашег дома, који се у најкраћем року мора у Београду подићи.

Одржавање везе, стварање једне канцеларије и друге сличне потребе, захтевале су такође материјалних жртава, те према томе и треба разумети издатке за разна путовања наших изасланика у Беч, Загреб, Требиње и друга места, на преписку, набавку канцеларског намештаја, послугу и друге ситне трошкове, јер ће у напред изнетим разлозима за ово наћи оправдања.

Главни је сад донети суд о томе, да ли је све ово било потребније, или, да је ово све требало употребити за вештачко одржавање неколико друштава.

Ми у овом одељку нисмо говорили и о издацима на подизању вежбаонице, јер нисмо на то имали прилике. У овој години већ ће бити потребно, да Савез уложи сва материјална средства, да неколико друштава дођу до своје

сопствене вежбаонице, до своје соколане. На првом месту треба Савез да потпомогне она друштва, која су и сама у овом доста учинила и до материјалних средстава дошла, не гледајући на величину самог места или на положај истог. На овај ће начин и многа друга друштва бити покренута да мисле о томе, да је потреба да и они своје соколане имају, и да је они морају подићи, а да не очекују, да им то други чини.

На крају овога одељка имамо да објаснимо једну ствар, која је на прошлогодишњој Савезној Скупштини била повод дуге и бескорисне дебате. У прошлогодишњем извештају поменуто је, да је Савез добио на име помоћи за дочек гостију 1910. године од Краљев. Владе 2000 динара, и од Београд. Општине 600.—динара, и да је ту суму од 2600.— дин. присвојило београдско друштво. Овој је управи стављено у дужност, да ову ствар објасни, те како би се свака сумња отклонила. Управа је решење скупштинско примила к знању и у договору са надзорним одбором констатовала: 1. Да је београдско друштво вршило на свој ризик дочек гостију 1910. год., на начин какав додикује Срп. Сокол. Друштву. 2. Да је сума у 2600.— д. намењена дочеку гостију утрошена у Нишу, и на оно на шта је требало да се употреби. 3. Ако би се хтело претпоставити, да Савез полаже право на утрошак ове суме, онда би се могло појавити питање, ко има да накнади београдском друштву 300.— динара, јер је за овај дочек дало нишком друштву 2900.— дин., и према овоме 4. да по Савез услед оваквог рада нема никакве штете, већ напротив корист. С овим да се ствар има сматрати као свршена и изравната.

II Закључак

Са овим завршавамо наш извештај, и по њему драга браћо, треба да донесете свој суд о нашем раду. У почетку смо већ навели, шта се све треба да има у виду при доношењу тога суда, па је излишно то сад понављати.

Ми се нисмо упуштали у детаље, јер држимо да је само главно потребно изнети. Ми износимо резултате, јер сматрамо да је то главно, а не износимо и поступке,

помоћу којих смо до ових резултата дошли. Ми нећемо да износимо све оно, шта је се морало радити, па да се напр. помоћ од државе добије, ми нећемо изнети ни онај ток преговора, који су се морали водити, па да сви Срби у поворци могу ићи као једна целина, а не подељени на разних 7 покрајина. Ми нећемо да износимо, на који су се начин сви ови и други послови свршавали, јер нам није намера да пишемо уџбенике, већ готова факта износимо, па нека се она цене.

Ми овај извештај не пишемо за оне, који соколским радом нису упознати, већ на првом месту за оне, који се налазе у сличним положајима и знају, како се до ових резултата код нас долази. На сваки начин да њима није ни потребно објашњавати поступке, већ је главно пружити им дела, а њихово је да цене, како се до тога долази.

Шта би напр. то користило, када би у место целог овог нашег извештаја, донели све оно што смо радили, кад не би били у стању указати и на стварне резултате таквог нашег рада. Шта вреди једној породици, која из уредно вођених књига једино може видети своју пропаст. А да ли треба замерити другој породици, која није у стању да књигама најтачније покаже огромно и стално напредовање. Па тако је и по нашим друштвима, да на првом месту морамо водити рачуна о резултатима, па тек у другом реду о свему осталом.

За то се и ми нисмо хтели упуштати у излагања свију оних ситница, које су створиле све ово шта данас имамо, већ смо указали на главне моменте нашег рада, старајући се, да поред изношења и критички пропратимо све оно, што би донело у будуће користи, ако би се изменило и на боље окренуло.

У интересу будућег соколског рада, ми смо вам драга браћо имали много што шта казати, па смо користили ову прилику, да то учинимо. Све што смо рекли, рекли смо у намери да користимо што више соколском покрету у нас, и да са соколском идејом што боље упознамо, све

оне Србе, који налазе, да ће соколство у истини користити Српском Народу.

Данас када и најкултурнији народи све чине да што више развију физичку снагу свога народа, на сваки начин да ће и Српски Народ од соколског рада користити видети, у толико пре, што соколство код својих чланова не води само рачуна о физичком напретку, већ исто тако озбиљно поклања своју пажњу и васпитној страни, да би све заједно користило не само појединцима, већ целини коју они састављају. У колико је то корисније за Српски Народ, немамо потребу на овом месту излагати.

Треба свим силама радити, да се што већи број задахне соколском идејом, а ко је истински упозна, тај је више лако неће напустити. Јако средство за вођење културне борбе, биће соколство неопходна потреба Српском Народу и у тој борби мора бити што више бораца, јер и то ће бити услов победе, коју Српски Народ мора изборити. Соколство је сада раширено по варошима и варошицама, а само у два села, па и ова два су довољна да укажу на могућност, да се соколство може и по селима ширити, само га за сеоске прилике треба прилагодити. Један од првих задатака будуће управе биће, да учини соколство могућим и за села, а то ће опет бити могуће, ако се што већи број буде истим упознао и истински буде схватио потребу пресобрајаја нашег народа у оном смислу, које соколство проповеда. Соколство не сме остати у само варошима, оно се мора раширити по целом народу, јер опет на крају кажемо: није соколству сврха да своје чланове једино физички јача већ и да им душу облагорођава и васпитава, да као добри и исправни грађани, могу свагда и у сваком тренутку стати на браник своје Отаџбине и јаком мишицом, пушком у руци, срцем у грудима даду целом свету доказа: да Срб' јошт живи, да је јунак!

А ово ће соколство моћи постићи, само и једино тако ако у своје редове буде и сељачке скупило, јер ће тек онда моћи престављати Српски Народ. То је браћо задатак, који нас у будућности очекује, ако хоћемо и желимо добра својега народа.

Поред других задатака на одржању и напредовању постојећег, у идућој години два се главна задатка истичу. Први је, подизање соколана, други је о сељачким соколима.

Стављајући ово у задатак будућој Управи, ми ево на крају овог нашег ужег извештаја кличемо свој браћи, која Савез сачињавају :

Здраво !

Председник

Стев. Тодоровић

Секретари,

Атанасије Поповић и

Срет. Ил. Обрадовић

Подпредседници :

Д-р Милош Борисављевић и

Вој. Живановић.

Благајник,

Мића Петровић

Начелник,

Франт. Хофман

Чланови :

Љуб. Давидовић, Д-р Мита Николић, Мирко Поповић,

Рад. Мирковић, Милош Радојловић.

Надзорни одбор:

Председник: **Емерих Штајнлихер**, Чланови: **Милутин Степановић, Владимир Малина и Пера А. Ђорђевић.**

Заменици:

Душан Туфегџић, Јован Ивковић, Јован Тановић,

Влад. Димитријевић.

II. ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ

НАЧЕЛНИКА САВЕЗА СОКОЛСКИХ ДРУШТАВА ДУШАН СИЛНИ

О техничком раду у Савезу за 1911. год.

Улазећи већ у другу годину нашег техничког рада, знали смо, да нас очекују велики задаци и послови, тако рећи, у току целе године. Из извештаја ће те сазнати шта је све учињено и шта је све можда још требало бити урађено. Али будите уверени, драга браћо, да су труд и добра воља били увек ту да се покажемо како према јавности тако и према унутарњем нашем животу увек што бољи и спремнији.

I. Скупштина Савезног Предводничког Одбора одржана је 27. фебруара 1911. год. у Београду. Заступљено било 13 друштава нашег Савеза и то : Београд (С. Д. Д. С.), Београд (С. У. С. Д. Д. С.), Ваљево, Обреновац, Ниш, Крагујевац, Пирот, Бела Паланка, Зајечар, Крушевац, Ђуприја, Крушар и Чачак и изасланик из Скопља.

На овој скупштини предложен је Савезној Скупштини за савезног начелника бр. Фр. Хофман. — Изабрани су у Стручни Одбор браћа :

Живојин Л. Лазаревић,

Љубомир Св. Ивковић,

Милош Радојловић,

Милан Миодраговић,

Михаило Градојевић и

Сретен Станић.

За поверенике према дивизиским областима изабрани су из Стручног Одбора :

За шумадијску дивизију бр. Ср. Станић,

„ моравску дивизију бр. М. Градојевић,

„ дринску дивизију бр. М. Миодраговић,

За тимочку дивизију бр. Љ. Ивковић,
 „ дунавску дивизију бр. Ж. Лазаревић.

На првој седници Стручног Одбора изабрани су за подначелника Савеза бр. Жив. Лазаревић а за деловођу бр. Милан Миодраговић. Седница Стручног Одбора било је свега 8; на њима решавано о спољашњем и унутрашњем раду Савеза према могућности и давана упуства и вежбе друштвима, која су то тражила. Изводи тих седница били су штампани у листу. Али у току године Стручни Одбор дошао је у неприлику и претрпео кризу, услед тога, што су већина његових чланова били удаљени од рада у њему, било службом или студијама чланова. Из овог искуства видимо, да је потребно, да се ова ствар преуреди како се у будуће не би сличне неприлике дешавале.

Пре загребачког слета била је седница изасланика Свесрпског Соколства, на којој је решено, да сви српски вежбачи удружени изађу на том слету с једном заједничком тачком. Избор вежби и састав њихов поверени су потписаном. На овој седници утврђен је и Средишни Технички Одбор Српског Соколства, а у њему свака Жупа има свог начелника као изасланика. Седиште целокупног рада поверено је Београду који тиме постаје извор целокупног техничког рада за Српско Соколство. Целокупна преписка на подизању техничког рада Српског Соколства износи 250 писама и карата, која је садржавала потребна обавештења за сва српска соколска друштва.

Јавни изласци Савеза.

На Видов-дан — 15. јуна — учествовало 16 чланова и 15 чланица Београдског Друштва у свечаном оделу на VI слету братске жупе Фрушкогорске. И чланови и чланице узели су учешћа и у слетском вежбању и радовали се срданом братском пријему на који су код тамошње браће нашли. Овом приликом показане су и исправљене вежбе за Загреб.

28. и 29. јула пре одласка у Загреб било је јавно вежбање нашег Савеза у Београду. Ово вежбање било као неки главни покушај — смотра — за загребачки слет. Сва друштва из унутрашњости која су ишла на слет, морала су и понаособ одржати покушај и то у главном за вежбу палицом. Овде се мора напоменути, да су се сва друштва према својој могућности савесно спремила за слет. Истовремено извршен је преглед — смотра — чланова у главном због свечаног одела, како бисмо и у овом погледу што опремнији и једноличнији изашли. Поводом овога ваља напоменути, да ће према искуствима будућа смотра за Праг бити строжија, како у погледу свечаног одела, тако и у погледу вежбачког одела. Пре јавног вежбања била је свечана поворка кроз градске улице. На овом вежбању учествовало је Београдско Друштво са својим члановима, женским одбором, подмлатком, предводничким одбором и мушком децом. Заједничке просте вежбе — хрватске — и вежбу палицом вежбала су сва Друштва, (према списку) и то 100 вежбача. На справама вежбало је 5 одељења Београдског Друштва и једно из крагујевачког.

30. јула био је полазак на II Свесоколски слет браће Хрвата у Загребу. На слету су учествовала друштва нашег Савеза (према наведеном списку) чинећи заједно са братским жупама: Фрушкогорском, Босанско-Херцеговачком, Крајишком, Старом Србијом и Дубровником једну братску целину Српског Соколства; и као такви учествовали су у свечаној поворци и заједничким простим (слетским) вежбама (250 вежбача) са осталим словенским соколима и вежбали су своју засебну тачку вежбу палицом на броју 222. Осим тога 16 предводника били су одређени за судије при простим утакмицама. Загребачки слет трајао је три дана. Сам пут у Загреб, вежбање и оригинална игранка српских кола у Максимиру све су то тренутци које нико од учасника неће заборавити. Ово заједничко наступање Српског Соколства на овом слету било је прво као и највеће и најлепше у својој врсти. Неочекиван велики број дисциплинованих наших соколова будио је не-

тинско дивљење код свих словенских народа. И тако се Српско Соколство, о којем се само мало знало, појавило на једанпут младо, јако, одушевљено, тако, да је све изгледало као у бајци, те се чинило, да је за једну ноћ израшло и набујало силном снагом као и јуначка песма из одушевљених груди.

УЧЕШЋЕ СРПСКОГ СОКОЛСТВА У ЗАГРЕБУ 1911. ГОД.

	ИМЕ ДРУШТВА	ЧЛАНОВА У СВЕЧ. ОДЕЛУ	ЧЛАНОВА ВЕЖБАЧА	ЧЛАНИЦА ЖЕНСКОГ ОДБОРА
1	Београд	54	44	10
2	Крагујевац	28	22	4
3	Ниш	26	9	—
4	Пирот	15	7	—
5	Крушевац	11	11	—
6	Бела Паланка	10	7	—
7	Шабац	8	4	—
8	Ужице	7	2	—
9	Лесковац	4	4	—
10	Краљево	4	—	—
11	Пожаревац	1	—	—
12	Сокол. музика	35	—	—
	Свега . .	203	110	14
	Жупа Фрушкогорска	84	—	—
	Жупа Босан.-Херцеговачка	110	133	—
	Жупа Крајишка	109	—	—
	Стара Србија	17	11	—
	Дубровник	4	—	—
	Свега . .	527	254	14

Засебну нашу заједничку тачку пратила је соколска музика под капелништвом бр. Драг. Покорног, који је и саму музику саставио. О самом вежбању писали су сви соколски часописи, а овде нека буду наведена само ова два одломка из тих критика и то из чешког: „ Нама који смо видели ово вежбање, које значи повећање соколског материјала, изгледало је као да стојимо негде у храму уметности а не на вежбалишту“ Укупно просуђујући заједничко иступање Срба било је часно и потпуно добро успело, показало је не само добру дисциплину већ и свесност о свом циљу и искрену тежњу за достигнућем циља. У кратком времену од 12 минута много је било показано. Честитамо!“ Повратак из Загреба био је заједнички и извршен у потпуном реду, уз дирљив опроштај са браћом загребачким Хрватима и Србима.

6. и 7. августа учествоvalo је шесторо браће на II Херцеговачком слету у Требињу, као изасланици Савеза, од њих је било 5 из Београда и 1 из Беле Паланке. Поменута браћа заједно са изасланством братске жупе Фрушкогорске пошли су на овај слет право из Загреба. Тако смо овом приликом посетили браћу у Дубровнику и Требињу и при повратку у Мостару и Сарајеву. У Дубровнику нашем изасланству су се прикључили: бр. Р. Билек подначелник Ч. О. С. још са једним соколом и 2 соколице из Прага. У Дубровнику и у Требињу наша браћа учествовала су и у вежбању заједно са осталом браћом. И ако је загребачки слет био леп и значајан, ипак је ово наше изасланство код браће Дубровчана, Херцеговаца и Босанаца било врхунац симболичне лепоте и израза најдубљег осећања, које може имати према брату **брат**. Као победна чета путовало је наше изасланство и било свуда примано искрено и раширеним рукама, срцем пуним топлог изражаја што сведочи о великој љубави према светој идеји и озбиљности њеног схватања код наше јуначке браће. А нашем главном соколу, нашем идеалном творцу свесрпског Соколства бр. др. Лази Поповићу лице се озарило срећом и радошћу када је видео колико има соколске љубави и преданости по свима српским крајевима где смо се заустављали. Ваљда ни једно око није остало суво, ни једно срце није остало равнодушно, приликом говора и израза, који су до ситница оцртавали значај овог изасланства које се не може никад заборавити у душама свих посетиоца лепих и сјајних крајева српских на западу.

23. октобра учествовало је 35 браће откривању споменика Чика Јови Змају у Руми; од њих је било 26 из Београда, 7 из Шапца и 2 из Ниша.

Јавна вежбања друштва.

Тако рећи сва наша друштва приређивала су једну или две јавне вежбе у овој години. Осим ових домаћих вежбања, нека су друштва приређивала јавна вежбања у околним местима или само суделовали у вежбању дру-

гог друштва. Таква су друштва : Крагујевац, Ниш, Зајечар, Пирот, Бела Паланка, Београд. Као стручни изасланици за ова вежбања били су : бр. Љуб. Ивковић у Зајечару, Нишу и Ћуприји а потписати у Крагујевцу (2-пут) Пироту, Краљеву, а осим тога вршио надзор у Ћуприји и Нишу. Према извештају изасланика ове јавне вежбе биле су боље од прошле године. Нарочито у последње време почеле су се приређивати Академске Гимнастичке Вечери, које се и у унутрашњости са доста успеха шире.

Остали технички рад Савеза.

19. априла присуствовали су потписати и бр. Ж. Лазаревић седници Техничког Одбора братске Жупе Фрушкогорске у Осеку и потписали је. Тамо су показане и објашњаване вежбе палицама за Загреб. На овој се седници говорило и о заједничком изласку свих Срба у Прагу (1912) као и о засебној тачки свих Срба за Прашки слет. Састављање тих вежби било је поверено потписатом.

Према договору на седници братске Жупе Фрушкогорске горње решење је измењено тако, да Стручни Одбор нашег Савеза распише стечај за четири састава простих вежби што је он и учинио. Вежбе су требале да имају у себи какав симбол. Предлоге за стечај су слала браћа : Крста Тачевић из Чачка, М. Велимировић из Шапца и М. Стефановић, А. Милићевић и потписати из Београда. За засебну тачку у Прагу изабране су 1 вежба бр. М. Стефановића и 3 потписаног. Састављање музике за ове вежбе поверено је бр. Драг. Ф. Покорном.

17. јуна на молбу Београдског Друштва, послао је Савез 4 предводника тога друштва браћу : Сретена Станића, Милана Миодраговића, Ђорђа Илића и Св. Борисављевића на два месеца у Праг ради усавршавања предводничког знања. Заједно с њима, на молбу Зајечарског Друштва послат је и бр. Пера Миливојевић. Поменути браћа свршила су овом приликом и Предводнички Течај Ч. С. О. заједно с браћом из Босне и Херцеговине и Срема. Сврха овог изасланства била је, да се браћа

уознају изближе са соколским системом и уређењем (организацијом) Чешког Соколства, те да би на тај начин могли радити на широком и богатом пољу свог соколства и да га према домаћим приликама што успешније примене.

На дан 16. октобра била је у Београду седница Средишног Техничког Одбора. На овој седници решавано је у главном о будућем прашком слету. За председника изабран је потписати (као начелник С. С. Д. Д. С.) за потпредседника бр. Милан Теодоровић (као начелник Фрушкогорске Жупе) и за деловођу бр. М. Миодраговић (као деловођа Стручног Одбора С. С. Д. Д. С.). На овој седници предложио је наш Стручни Одбор и вежбе за српску засебну тачку које су и примљене. Према овоме све што се тиче техничке спреме за прашки слет (спреме за просте вежбе прашке и српске и др.) треба слати на наш Стручни Одбор преко потписатог (Вишеградска 12). Осим тога препоручено је, да се што боље надзирава рад и спрема за Праг по свима жупама и да се одржи у свакој жупи преглед (смотра) као код нашег Савеза у Београду пре поласка за Загреб. Даље је препоручено да се по свима жупама заведу правила предводничких одбора и њихово уређење (организација) као и вођење статистике по вежбаоницама, све по угледу на наш Савез.

12. и 13. новембра био је потписати у Карловцима ради показивања и објашавања простих вежби за засебну српску тачку у Прагу.

7. децембра била је у Бечу седница Техничког Одбора Савеза Словенског Соколства, на којој је Српско Соколство у техничким питањима заступао потписати. На овој седници прочитана су „Правила за утакмицу“ С. С. и показане вежбе: заједничке просте и на справама за виша и нижа одељења.

О соколском систему и предводничкој организацији.

У овом погледу учињен је доста велики успех. Соколски ситем добија признање и згодно продире у наша друштва. Пошто је он основан на здравој основи а поред

тога је свестран и богат избором вежбања како у погледу корисности тако и у лепоти и васпитању у народном духу — он побеђује традиционалне недостатке који још владају по неким друштвима. Нарочито доласком нових соколских сарадника које је на молбу нашег Савеза послала Ч. О. С., у унутрашњост, учињен је знатан корак у напред, тако да данас имамо у унутрашњости врло добрих друштава која са успехом раде. Увођењем соколске гимнастике, која није занимање занатско, већ народно-просветна установа, почиње владати бољи дух и рад по друштвима. Ове последице најбољи су доказ, да Соколство хвата дубљи корен. Исто тако и у предводничкој организацији осећа се знатан напредак горе поменутих утицајем. Пошто је Београд седиште Српског соколског напретка, рађено је, да се из њега целокупна организација пренесе и прими и по другим српским крајевима. Успех оог уређења нарочито у техничком погледу видан је, као што је видно да се овим духовним спајањем и радом Соколство почиње успешно развијати. Не би Загреб био за нас тако значајан да није пре њега дошло усредсређење Српског Соколства у једну целину.

Статистика.

О статистици писан је чланак у „Соколском Гласнику“ II година бр. 1. и њему додан образац и упуство како се статистика води. У септембру послата је статистика наших друштава за хрватски и чешки соколски календар. Према пријавама види се да се статистика за 1911. год. много боље водила од 1910. године, јер су у 1911. години сва друштва послала податке а у 1910. само 16.

Стручне књижице и соколска гимнастичка литература.

Потреба увођења стручних књига за предводништво врло је важно и с тога сваки Предводнички Одбор дужан је да се за ово побрине. Из њих могу предводници учити сва потребна знања и упуства, која су им потребна

за велики задатаk соколских васпитача. Соколски часописи морају међу тим књигама заузимати прво место, па после њих треба постепено заводити остале стручне књиге. Осим нашег „Гласника“ потребно је да се примају и други стручни соколски часописи (осталих Словенских народа). Свака књижница треба да се одржава у реду, како би била што прегледнија. Од стручних радова, у којима је именоване било највише заступљено, изашли су у прошлој години: просте вежбе загребачке, прашке, вежба палицом (српска засебна тачка у Загребу) и наше просте вежбе за засебну тачку у Прагу са потребним сликама. Даљи је напредак и појава „Српског Соколског Гласника“ као органа целокупног Српског Соколства, кога треба да примају не само сви предводници већ и сви чланови друштава. (Београдско Друштво претплатило је 34 пример. новог Српског Соколског Гласника за свој мушки и женски Предводнички Одбор). Прилог „Гласнику“ Соколски Систем престао је излазити пошто би се излагање његово на овај начин врло отегло ; ради се на преводу целе књиге и чим буде готов, књига ће се издати. Сврха ове књиге биће прво, да се предводници упознају са соколским системом, и друго, да би се на основу те књиге могло боље радити на именовану и усавршавању његовом у духу српског језика. Добро би било да сва браћа која већ имају каквих згодних измена у именовану, у колико им је оно познато, пошаљу те измене, како би се при штампању књиге оне могле употребити.

Општи успех у 1911. год.

Посматрајући са техничке стране живот и рад наших друштава као и у опште њихову организацију, можемо са радошћу потврдити да је напредак и успех знатан. Духови Свесрпског Соколства, прираштај вежбача, савесност о потреби братске дисциплине, унутрашњи препорођај, добре и корисне соколске организације, труд око усавршавања српске гимнастичке литературе, напоследку успех у Загребу и посета браћи Дубровчанима, Херце-

говцима и Босанцима који и сами по себи скромно говоре о нашем успеху, све то показује велики напредак који смо у 1912. години учинили. Према свему лако се може појмити зашто је младо Српско Соколство добило признање од свих Словенских Народа. По томе је 1911. год. за Српско Соколство мост преко којег је оно срећно доспело под моћно окриље Словенског Соколства упустивши се у плодан рад. И истина је, да ће ова година бити забележена златним словима у повесници Српског Соколства као прва од плодних година његовога рада. Али због ове скромне похвале и успеха у Загребу не смемо уобразити, да смо већ доста урадили и да треба сад да се само одмарамо сећајући се лепих успомена из прошле године. Не! Никако! У толико нас већи рад сад очекује за остварење нашег идеала који је неискрпан и не само да очувамо оно што смо добили, већ и да све више и више добијамо.

Наша прва и најпрешнија потреба.

Ова је дужност довољно изражена речима: Праг и у њему I Свесловенски Соколски Слет. Па у чему се састоји та дужност? Ништа друго него вредно радити, савесно се спремати за слет; испитивати себе знамо ли зашто идемо: усавршавати се у вежбању, дисциплини, реду и у утакмици, тако да наш излазак у Праг буде што достојанственији. Нарочито наша засебна тачка, наше просте вежбе, морају бити круна целокупног нашег рада на слету Ова засебна тачка мора бити боља него у Загребу; наше симболичне просте вежбе морају говорити саме без речи а из њих мора избијати пламен запаљених соколских буктиња у целом Српству. — Утакмичари, ти прави борци за Српско Соколство, морају допуњавати слику наше соколско-гимнастичке усавршености те им се с тога мора поклонити нарочита пажња при спремању. Даље дисциплина, она иста која нас је тако рећи спасла у Загребу, мора бити таква и још много боља у Прагу. Како у путу, до Прага, и за време бављења о слету тако и у по-

вратку, мора сваки још из далека познати да су то Срби и то, савесно соколски дисциплиновани Срби. Сви чланови у својим начелницима морају гледати своју старију браћу и у свему их слушати. Укупно узевши наше бављење у Прагу мора бити у сваком погледу узорно и достојанствено. Припреме за све то и наше узорно једнообразно свечано и вежбачко одело, морају бити благовремено готове, да нас не би слет, који се као на крилима приближује, затекао неспремне. Стајаћемо тамо пред соколско-просветним форумом не само општег Словенског Соколства већ и пред изасланицима целе културне Европе и Америке, а име Срба несме се ту наћи на последњем месту. Ето то су, драга браћо, наше дужности за најближу будућност!

Начелник,

Фр. Хофман.

II. ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ

СОКОЛСКОГ ДРУШТВА ДУШАН СИЛНИ У БЕОГРАДУ

Драга браћо и сестре,

Година 1911. прешла је своју путању и изгубила се нашим очима за хоризонт. И ако је као и све досадашње године доносила нам током времена и добро и зло, и успехе и неуспехе, и радости и боле, ипак је била и остаће у сјајној успомени у целокупном Српском Соколству, па и у нашем Друштву, — том алем камену у колу наших Соколских друштава, — у нашем друштву које је природом свога положаја и својим радом то не само заслужило већ и оправдало — до сада, па ће тако, чврсто смо уверени, и остати. Па хајде да изближе упознамо ту годину. Дајући вам овај извештај ми вас, браћо, упознајемо боље са целим радом Управе из кога ћете видети и рад друштва и уверити се у колико су оправдане и неоправдане наде које сте на Управу и цело Друштво полагали.

Часници.

Браћа изабрана у Управни и Надзорни Одбор на прошлој годишњој скупштини 31 -I-1911. године овако су се конституисала на првој својој седници одржаној 5 фебруара 1911. године: Председник Др. Милош Борисављевић, ппредседник: Војислав М. Живановић, начелник: Франтишек Хофман, деловођа: Милан Д. Стефановић, благајник: Мића Петровић, п. благајник и економ: Војин Кешелевић. Чланови управе: Срета Ил. Обрадовић, Пера А. Ђорђевић, Јован Тановић и Мих. Матић.

У заменике била су изабрана браћа: Милан Јовановић, Радивоје Мирковић, Стеван Кнежевић, Жив. Лазаре-

вић, Миливоје Борисављевић. На истој је седници изабран бр. Миливоје Борисављевић за помоћника деловође, јер се очекивао већи посао у новој години. Тако је и било, и овим је много поможено друштвеној преписци, па ће се и у будуће тако морати радити, јер се друштвени послови и даље гранају и шире. Па не само за деловођу већ ће и за економа, подблагајника и благајника требати по један помоћник, тако, да ће и у идућој години без сумње сви заменици имати и својих одређених дужности.

У току године није у погледу звања било никаквих промена. Осуствовали су браћа: Милан Д. Стефановић 15 дана у јуну, Франтишек Хофман од 15.-VI до 20.-VII и од 1.-VIII до почетка септембра, Миливоје Борисављевић у јуну и јулу, Стеван Кнежевић у неколико махова због службе. Поред тога бр. Живојин Лазаревић од маја до октобра био је са службом у Зајечару, а бр. Милан Јовановић је скоро целе године, а нарочито у другој половини, био јако заузет службеним пословима, те није могао присуствовати седницама.

Седница је било 25 од којих 12 редовних и 2 седнице председништва (председник, подпредседник, благајник, деловођа и начелник).

О вежбаоници и дому

Стање у вежбаоници је непромењено, као и прошле године, велика је незгода због малог простора а чланство расте, нарочито број деце је достигао ове године огроман број. Што се тиче подизања нове вежбаонице, Управа није могла у том правцу ништа радити јер тај посао врши врачарски „Одбор за подизање соколске вежбаонице“, те су овој управи биле тако рећи, везане руке за рад у том правцу. Како пак напредује рад одбора и докле се дошло видеће се из овог извештаја.

Одбор је до сада прикупио преко 11.000 динара и то: Друштво за улепшавање Врачара дало је 5.000 динара, Њ. В. Краљ Петар I 3.000 а остали приложници, који се према споразуму између одбора и нашег Друштва имају

сматрати као чланови нашег Друштва: добротвори, утемељачи и помажући, према величини прилога.

Председник одбора је бр., Живан Живановић, председник бр. Михаило Драгићевић, а благајник др. Мих. Р. Поповић.

О члановима.

Прошле године изнешен је број чланова на основу доста нетачних података, који су добивени приликом спајања старих друштава, те како је ове године друштвена архива прикупљена (не сасвим, потрудили смо се у колико је могуће, да израдимо тачан списак свих чланова нашег Друштва. У овај списак ушли су према споразуму добротвори, утемељачи и почасни чланови старог „Сокола“ и „Душана Силног“ и „Соколског Друштва Душан Силни“ од 1910. године до данас а осим тога и приложници Соколског Дома.

Из 1911. године има четири добротвора: † Александар — Аца Павловић, † Антоније В. Бајлони, † Боривоје Драгашевић, Браћа Гођовац и два утемељача: † Крста Јовановић, Драг. Франасовић и велики добротвор † Петра Р. Крсмановић, уписана у новој години (1912) са 500 динара, као и Ђура Паунковић, директор друштва „Росије“ (са 100 дин.).

Свега чланова Душана Силног, Сокола и Соколског Друштва Душан Силни 302; од њих је пет било у исто време чланом оба друштва те остаје свега 297. Међу овима је умрлих 75 те остаје 222.

Редовних чланова према пријавама примљено у току године (од 18.—IV) 86 и до 18.—X и из прошле године примљено 190, свега 276.

Толики би требао да буде број редовних чланова на крају 1911., међутим њих има свега 106. Има међу тим примљеним једних који су вежбали неко време, па их нестало, има их који су само плаћали неко време па и то престали, а има их чак и таквих који су се пријавили, а тако рећи нису ни видели кад су примљени па их већ не-

стало. Овоме су различити узроци. Један од најглавнијих коме на жалост не можемо противречити, то је мали простор наше вежбаонице; али то је разлог кога се многи хватају као давленик сламке, док у ствари много више кривице за ову несталност треба тражити у оној општој несталности и нестрпљивости у послу, која избија из сваког нашег иоле тежег рада. Но ипак се можемо у неколико утешити, јер се број вредних и истрајних сокола умножава и у колико спорије у толико можемо бити позданији, да ће напредак таквих бити у толико постојанији и бољи. Најзад корист је, ако што већи број младића прође кроз вежбаоницу ма и за најкраћа време, јер ће у већем броју бити већи избор и оно што је добро, а уз то и чврсто и постојано, задржаће се у вежбаоници а то нам за сад и треба. Мало више пажње и пожртвовања код вас, браћо, код сваког појединца, па ће нам општа ствар напредовати и бити од користи и нама и нашој отаџбини; у противном, она неколицина одушевљених могу упропатити најпре себе, па ће онда не само напустити нашу свету идеју, већ ће јој можда и непријатељи постати.

Помажућих чланова било је у овој години 3, који су положили одмах 12 динара за целу годину и 59 који плаћају месечно; од њих је остало на крају године 25.

Према овоме на крају 1911. године наше друштво има 394 чланова и према чл. 12. правила Савеза Соколских Друштава Душан Силни има право на 8 изасланика за савезну скупштину.

Предводнички одбор и јавни изласци.

Предводнички Одбор је душа друштва; од њега у многоме зависи какав ће правац заузети друштвени рад, за који је он у главном и одговоран; његови су задаци и дужности и велики и тешки, а права незнатна. За онога ко је ван друштва, он нема никакве награде за свој труд, а то је с тога, што онај споља не може не само видети, него чак ни појмити ту награду коју добија само соколски предводник, а та награда је братска љубав и поштовање које му ви, браћо, указујете. И соколски предводник

то појима и он је задовољан. А погледамо ли наш Предводнички Одбор видећемо, да он има све добре особине и Управа мора рећи, да је и у овој години био какав треба да буде. На више мање мале препирке не можемо се освртати, јер као и у обичном животу тако и у нашем соколском мора бити и успеха и невоља и туге и радости; али ми имамо одређену сврху и она ће нас спасти свију искушења. И Управа захваљујући своме Предводничком Одбору, своме највећем и најбољем помагачу на ширењу соколске мисли, не може му ништа лепше пожелети до то, да истрајно радећи у већ одређеном правцу, образује и усавршава себе гледајући у звезду водиљу нашег живота : телесни и духовни препорођај Српског Народа, који је у великој даљини, али који тако светли да ко гледа у њега не може никад залутати.

Ове године имао је Предводнички Одбор да савлада огроман посао и он је у томе тешком раду потпуно успео. Два академска вечера у Народном Позоришту (у марту и децембру), Јавна вежбања у мају (3), спрема за слет у Раваници, учествовање на јавном вежбању Савеза 29. јула, па тек слет у Загребу, за који се поред свих осталих послова радило 7 месеци ; све то преставља огроман рад, да кад се овако од једном на њ погледа, човеку је чисто непојамно да се то збиља могло урадити за једну годину. И ту се успело једино истрајним радом и љубављу према послу и вештим руковођењем брата начелника.

Али се и у овоме несме претеривати ; ако смо до сад имали успеха с поља, мора се сад обратити пажња на стручно образовање предводника и на унутарњи живот наш, да би нам то обезбедило потребну снагу за будућност. Стручно образовање је до сад било остављено појединцима и благодарећи њиховој марљивости доста се у томе успевало ; сад се мора то све усредсредити и утврдити. Истрајно напред браћо предводници !

II. Академско вече (1. марта).

Било је право Академско Соколско вече, верна слика нашег рада, јер су ту само учествовале гране нашег дру-

штва међу којима и Певачки Хор на три месеца по оснивању. Посета је била добра. Опширнији приказ овог вечера дао је брат Ј. Вошта у 3-ћем броју Соколског Гласника Д. С.

Јавна вежбања

19. маја. По вежбању испало је без мало како се само пожелети може, а да није било кише у почетку, било би и најпосећеније наше Јавно Вежбање. На жалост време се изненада променило и покварило нам — и то само приход, јер су се соколи показали соколима: тачно у 5 часова поситној киши започела су вежбања мушке деце, а затим је ишло све једно за другим лако и брзо. Време се полако ведрило и при свршетку вежбања небо је било опет чисто, али доцкан!

22. маја ово вежбање је поновљено с истим успехом у вежбању, по готово истом времену — киши, која је проузроковала да је посета опет била недовољна.

29. маја било је отварање летњег вежбалишта на Врачару, као први успех Одбора за подизање соколске вежбаонице. Вредни Одбор потрудио се, да што пре уреди простор, који је од општине добио (код Опсерваторије) за подизање вежбаонице и постарао се, да отварање буде што свечаније, те је позвао и управу да томе припомогне. Отварању су присуствовали Њ. В. Краљ Петар I., великодостојници и мноштво грађана. Том приликом одржано је и мало јавно вежбање нашег Друштва, које је опет праћено неизбежном кишом и то сад плуском.

На Видов-дан 15. јуна ишло је Друштво на VI слет жупе Фрушкогорске, у Раваницу са члановима и чланицама који су и у вежбању суделовали. Том је приликом уз пут међу члановима скупљено око 40 динара за Видовдански Дарак Народној Одбрани. Опширније о самом слету у 6, 7 и 8 броју Соколског Гласника Д. С.

Савезно Јавно вежбање, 29. јула одржано је вежбање Савеза пред полазак у Загреб, у коме је поред простих вежби (слетских) и српске вежбе палицом, главни удео имало наше Друштво. При спремању овог вежбања

као и при дочеку браће из унутрашњости помогла је ова Управа са редовним члановима Савезну Управу.

Слет у Загребу, 30., 31. јула, 1. и 2. августа суделовали су наши чланови са осталим Савезним друштвима на II Хрватском Свесоколском Слету у Загребу. О овоме слету писало се много по соколским часописима па и у нашем „Гласнику“, те ћемо овде изнети само колико се односи на наше Друштво, као најважнију јединицу у нашем Савезу па и у осталом Српском Соколству. Ако погледамо какви смо били у тој целини, можемо мирне душе рећи да је нисмо постидели; она се може нама само поносити. Кад ово кажемо нећемо да се хвалимо; на против, ми хоћемо тиме да кажемо, да смо само на добром путу, да постанемо оно што треба да будемо. Морамо се с том мишљу сродити, а сад је доста што има добре воље и пожртвовања. Целокупно Српско Соколство има још много да се усавршава, а то ће бити онда кад све његове јединке буду на свом месту. Наши вежбачи били су у тој целини и бројно највећи и ваљаношћу својом међу првима; слично и по понашању. Београдским Соколима поклањана је нарочита пажња, коју они морају и у будуће заслуживати и бити узором у Српском Соколству.

Браћо, потрудите се да то поверење и очувате!

II Слет Босанско-Херцеговачке Жупе у Требињу 6. августа. После Загреба ишло је петоро браће у Требиње на II слет Херцеговачки. Та срећна браћа видела су део Далмације, Херцеговину и Босну, те дивне земље нашег народа. Штета је што материјална средства нису допустила већем броју браће, да уживају у оваком излету.

Откривање споменика Чика Јови-Змају. На позив одбора из Руме Управа је слала Предводнички Одбор на свечаност приликом откривања споменика Чика Јови Јовановићу — Змају. 23. октобра у Руми. Предводници су тамо били гости Српског Сокола чији је председник бр. Ж. Миладиновић.

III. Академско вече. Ово Вече одржано је 2. децембра у Народном Позоришту. На предлог Предводничког

Одбора Управа је решила, да ово Вече буде са живом сликом. Како се није могао наћи уметник који би израдио за ово слику, примио се тога посла бр. Срет. Ил. Обрадовић по чијој је скици и састављена жива слика. Замисао слике била је „Соколство посвећује рад Отаџбини“. Рад овог вечера потпуно је успео (опширније види у 1. броју Српског Соколског Гласника). Посета је била одлична.

Према свему напред наведеном ми можемо бити задовољни свима нашим јавним изласцима. Сваки идући јаван излазак показивао је по један корак напред у успевању, како у техничком (главном) тако и у материјалном погледу. Опште обележје њихово била је тачност у започињању вежбања; између појединих тачака био је временски размак што је могуће краћи, тако да се и поред обилног распореда (програма) вежбање брзо завршавало чиме се много добило у утиску; са свију наших јавних вежбања гледаоци су одлазили задовољни и чисто освежени течним радом. —

Стечај бр. Мамира Коруновића за најбоље одговоре. Бр. Момир Коруновић из Прага поставио је још крајем 1910. године питања свима члановима Друштва у опште. Одговорило је мало чланова, но он је ипак неке од тих одговора наградио. Награде је поделио сам бр. Коруновић 25. септембра у вежбаоници. Бр. председник том приликом одржао је мали пригодан говор. Оваки стечаји су врло корисни по духовни развитак соколске младежи, натерајући је да правилно размишља.

Соколи и летњиковца за слабуњаву децу. На позив Управе овог летњиковца ова је Управа слала своје предводнике и предводнице, који су држали мушкој и женској деци летњиковца часове из гимнастике. Наши предводници ишли су у Топчидер од половине јула до краја рада летњиковца скоро сваке недеље и празника. Вежбане су просте вежбе, игре и различности, што је за децу, а нарочито слабуњавау било врло згодно.

Певачки хор и посела. У овој години Хор је наставио рад, затим је подуже времена престао радити, јер су чланови били заузети спремом око јавних вежбања и за слет

у Загребу, па тек је пред јесен наставио рад када је узимањем Управног Одбора његовог почето прикупљање прилога за гласовир. Председник Управе Хора бр. Љ. Св. Ивковић био је дуже времена на одсуству а затим и иступио из Друштва отишав из Београда, те га је у тој дужности до краја године замењивао бр. Бранко Ивковић, чијим је вредним радом при крају новембра купљен гласовир, за који је Управа Друштва дала 300 динара. Сад Хор имајући и сталног хоровођу почео је лепо напредовати. Учене су само словенске химне и родољубиве песме српске. У току 1911. године Хор је имао 573.82 динара прихода (у овај приход долазе: улози, прилози, прилози за гласовир и приходи са посела). Расход је износио 520.40 динара (плата хоровођи, израда нота, припрема око посела, купована гласовира). Дакле готовина на крају 1911. године износи 53.42 динара.

Чланова је имао на крају 1911 године 30.

Хор је учествовао са две тачке на II Академском Вечеру и са две тачке при отварању вежбалишта на Врачару.

Према допуштењу Управе, а по договору са предводничким одбором, Хор је почео приређивати „Соколска Посела“, забаве чисто за чланове Друштва са предавањима. Било их је четири у овој години.

I посело одржано је 16—I с предавањем бр. М Градојевића „О соколском оделу“.

II посело одржано 16. фебруара с предавањем бр. Милорада Драгића „Историја соколског покрета у Србији“.

III посело одржано 4. децембра без предавања.

IV посело одржано 18 децембра с предавањем бр. Панте Аранђеловића „Алкохолизам и Соколство“ (в. 12 бр. С. Гл.).

Васпитни Одбор. Мисао о овоме одбору поникла је у Предводничком Одбору и он је у привремени васпитни одбор изабрао браћу: Драг. Ј. Илића, В. Поповића и М. Јанковића што је Управа и одобрила. Овај одбор почеће свој рад тек у идућој 1912. години.

Књижница и читање. И у овој години није књижница напредовала. Има много књига које не престављају никакву вредност. На идућем књижничару остаје да то уреди и пре-

чисти, а Управи, да оно што ваља потпомогне у чувању укоричујући их.

Читано је мало у главном Предводнички Одбор.

У Друштву је приман Соколски Гласник у 100 примерака. Соколска књижница примала је : „Словенски Сокол“ „Прашки Сокол“, „Хрватски Сокол“ и „Здраве и сила“.

Остали рад управе.

Поред осталих послова које је Управа имала приликом напред наведених догађаја у Друштву, она се трудила да побољша и спољне и унутрашње прилике Друштва. Да би се могли у будуће лакше приређивати јавна вежбања набављена је једна трибина и 120 столица. Заведено је строжије прикупљање улога, јер је у томе погледу ишло увек траљаво. Овим поступком, зашта су удешене нарочите књижице за преглед плаћања, приход од улога редовних чланова. знатно је одскочио од прошлогодишњег. На овај се начин и чланови почели васпитавати на тачније и савесније вршење своје својих обавеза. Браћо, будите свесни да ћете савесним плаћањем улога потпомоћи Друштво материјално, јер су то главни приходи на којима Друштво почива. Потпомажите и олакшавајте рад Управе у том правцу.

Још у почетку године почело се радити на преносу тапије плаца у Крунској улици на наше Друштво и то је најзад извршено у децембру.

На седници од марта послата је молба Савезној Управи да пошље четири наша предводника у Праг на свршавање предводничког течаја Ч. О. С Управа се одазвала овој молби нашег друштва, схватајући ову потребу, те су браћа: Сретен Станић, Милан Миодраговић, Ђорђе Илић и Светомир Борисављевић послати и свршили тај течај. Овом приликом захваљујемо братској Савезној Управи, што је правилно оценила вредност нашег захтева.

У августу је спроведено електрично осветлење у вежбаоници, чиме је много добијено у чистом ваздуху у нашој малој вежбаоници.

По угледу на браћу Чехе израђен је „спроводни лист“ (потврђење) за браћу која иду из нашег друштва у друго које Соколско Друштво.

Да би се покренуло питање о подизању гимнастичких вежбаоница у Београду, Управа је у новембру израдила велико писмо у коме је изложила потребу, да општина сама подигне неколико вежбаоница, које би остале општинска својина, а у којима би се вежбали чланови нашег друштва. Писмо је послато суду општине и свима одборницима, да ли ће се по томе штогод урадити видећемо у 1912. години.

Да би браћа била обавештена о раду Управе, писан је у вежбаоници увек извод записника управних седница са важнијим решењима; но чини нам се да су се браћа слабо занимала читањем тих извода. Браћо, обратите идуће године мало више пажње тим изводима јер се они пишу ради вас, а прави соко не сме никад изгубити из вида рад свога друштва и изван зидова вежбаонице, већ се мора мало позабавити питањима која неизбежно прате свако друштво, а нарочито наше. У томе се и огледа одлика нашег друштва; наше друштво није друштво себичњака. Наш члан не може рећи да је како ваља испунио своју дужност, ако је платио улог. Ако хоће да буде прави соко он не сме то рећи, јер би то значило, да он својим улогом хоће да купи неколико сантиметара грудне ширине или јаче мишиће, а не обзире се на целину, на опште добро свих нас, из кога тек може произићи боља будућност целом Српству. И с тога што смо тврдо уверени да сте ви, браћо, соколи на свом месту или да се бар трудите да то постанете, ми ћемо моћи истрајати у свом раду и тада ћемо служити за узор потомству, за диму садашњости и на корист нашој Отаџбини.

Здраво!

Деловођа

Мил. Д. Стефановић

II. ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ

НАЧЕЛНИКА БЕОГРАДСКОГ СОКОЛСКОГ ДРУШТВА ДУШАН СИЛНИ
за годину 1911.

Драге сестре и драга браћо,

Ево нас опет овде после годишњег рада скупљених да видимо успех или неуспех нашег друштва, и да сазнамо какви смо били и какви нисмо требали да будемо. А истина је, да бисмо ми врло радо желели чути, најповољније извештаје о вредноћи и истрајности нас самих, а још радије бисмо желели подићи наше драго друштво на степен узоран у сваком погледу, како за нас тако и за јавност. Али ми не смемо поверовати, да нас је овде сакупила само радозналост да саслушамо тај извештај, већ да су нас овде довеле друге тежње, нешто што се не може исказати, што се осећа у правим соколским душама, које пламте жељом, да буду сваким даном боље и боље, како би заштитили и водили наше мале соколиће бољем одзиву чак и у најзабаченијем кутку народном. У ово последње морамо веровати с тога што у нашем соколском животу не сме бити ничега једноликог — сваке године једно исто — већ упоредо с временом морају ићи и промене на нама самима и то промене у нашу корист.

Темељ Соколству је у првом реду живот и рад у вежбаоници, с тога се морамо потрудити, да нам он буде у сваком погледу што бољи, пријатнији и кориснији.

О томе какав је био тај наш живот у прошлој години, има да нам каже овај извештај, који је усредсређен у Предводничком Одбору, а о извештају размислите.

Предводнички Одбор.

Чланови његови према стању од 31, децембра били су браћа : Франтишек Хофман, као начелник друштва, Живојин Тодоровић, као подначелник, Живојин Лазаревић, Милан Ј. Миодраговић, Ђорђе Илић, Светомир Борисављевић, Милан Д. Стефановић, Андра Милићевић, Љубиша Ивковић, Живорад Јанковић, Милорад Драгић, Никола Марковић, Владимир Тихи, Драгољуб Поповић и Драгољуб Илић као предводници. Осим ових вратио нам се из Пирота бр. Веља Поповић и из Крагујевца дошао бр. Миодраг Милосављевић — свега 17 предводника. Као помоћници били су браћа: Живојин Аранђеловић, Ђорђе Аранђеловић, Урош Црниловић, Бранко Живановић, Тома Николић и Чедомир Недић — свега 6 помоћника. Као приправници браћа: Чедомир В. Ђорђевић и Михаило Балзарено — свега 2 приправника. Из Предводничког Одбора због одласка на нову дужност иступио је бр. Љубомир Св. Ивковић, један од најбољих и највреднијих наших предводника, исто тако и бр. Божа Стојадиновић. На дужем осутву налазе се браћа: Момир Коруповић и Сретен Станић.

Деловођа за прве две трећине године био је бр. Жив. Тодоровић у последњој бр. Ђока Илић, благајник бр. Милан Миодраговић, књижничар бр. Милорад Драгић.

Вежбано је једанпут недељно од 6–8 часова у вече и то у 34 часа, било 536 вежбача, просечно на једном часу 16, највише у фебруару 20, најмање у јулу 6. Најуреднији на часу вежбања били су браћа; Андра Милићевић изостао 1 час, Милорад Драгић изостао 2 часа, а Милан Стефановић и Ђорђе Аранђеловић 3 часа за целу годину.

Седница је било 12 редовних, 1 ванредна и више саветовања. Најуреднији на седницама били су браћа: Жив. Тодоровић, Мил. Драгић, А. Милићевић, нису изостали ни од једне седнице, а бр. Милан Стефановић изостао од од једне.

У благајни Предводничког Одбора налази се 54. 15 динара у готову.

У књижници :

Лист Соколски Гласник Душана Силног примали су сви чланови Предводничког Одбора ; претплатила их је Управа и Предводнички Одбор.

У циљу усавршавања у стручном знању послала је Савезна Управа предводнике браћу : Ср. Станића, М. Миодраговића, Ђ. Илића и Св. Борисављевића на 2 месеца у Праг на Предводнички Течај Ч. О. С. За ово време прегледали су прашке вежбаонице и свршили курс Ч. О. С. Ово изасланство ће без сумње показати очекивани успех у друштву у сваком погледу.

Укупна стручна спрема у Предводничком Одбору показује знатан успех и тиме се цело друштво јаче и више истиче.

Просечна посета предводничких часова иста је као и прошле године.

Чланови.

Вежбали 123 часа са 10352 вежбача укупно, просечно на једном часу : 84, највише у фебруару 117, најмање у јулу 54. Вежбано 3 пут недељно у почетку године у 10, а од јула у 8 одељења. Најуреднији вежбачи били су браћа : Богољуб Милиновић, који од свог уписа у друштво 26. јануара није изостао ни једног часа, Драг. Стошић изостао 1 час, Милорад Драгић и Властимир Петковић 2 часа, Ђорђе Аранђеловић и Душан Ђурић 6 часова. Брат Драгић је већ трећу годину међу најуреднијим члановима. Од доцније уписаних били су најуреднији бр. Миодраг Живковић од уписа 1. септембра није изостао ни један час и бр. Михаило Балзарено од 22. августа изостао 2 часа.

Од прошле године остало је 145 вежбача а у години 1911. уписано 119 нових, дакле преко године у одељењима било уписано 264 вежбача, а 31. децембра остало их 109 који су се у децембру вежбали. Сами бројеви говоре колика је велика промена вежбача била за једну годину дана.

Из Подмлатка прешло у чланове 13 вежбача а из других друштава дошло 12 вежбача.

Најстарији вежбачи били су браћа: Др. Драгиша Ђурић и Милан Кубуровић.

Вежбача по занимању било је: 85 гимназиста, 39 занатлија, 29 ђака Трговачке Академије, 28 техничара, 23 правника, 20 филозофа, 15 чиновника, 9 реалаца, 4 учитеља, 3 официра, 2 подофицира, 2 инжењера, 2 адвоката 1 доктор филозофије, 1 цртач и 1 музичар.

Општа просечна посета била је већа за 5 вежбача просечно на 1 часу од прошле године, али и неистрајност и променљивост вежбача била је већа.

Женски одбор

Женски предводнички одбор.

Према стању од 31. децембра 1911. године биле су у њему ове сестре: Љубица Цветковић, Милосава Стефановић, Босилка Миодраговић, Каролина Бајмел, Даница Јанковић и Милица Јовановић — свега 6. Од месеца септембра уведени су предводнички часови за њих један пут недељно. Вежбано 12 часова са 50 вежбачица, просечно на 1 часу 4, највише у децембру 5, најмање у октобру 3. Најуредније су биле сестре: Љ. Цветковић и Милосава Стефановић — нису изостале ни 1 час и Каролина Бајмел изостала 1 час — Вођа био бр. Хофман.

Чланице.

Вежбале 84 часова са 2608 вежбачица, просечно на 1 часу 32, највише у априлу 42, најмање у августу 23. Вежбано 2-пут недељно у три одељења. Вођа био бр. Хофман а за време његовог одсуства бр. Милан Стефановић са Женским Предводничким Одбором.

Најуредније вежбачице биле су сестре: Милосава Стефановић није изостала ни један час, Љубица Цветковић изостала 1 час, Милица Јовановић и Јелица Милићевић 2 часа. Сестра Надежда Станићева од уписа 1 фебруара изостала свега 1 час.

Сестре М. Стефановић, Љ. Цветковић и М. Јовановић јесу већ другу годину најуредније чланице нашег друштва.

Од прошле године било је 51 вежбачица, за 1911. уписано 38 нових, тако да их преко године било уписано

по одељењима 89, а у децембру вежбало их је само 41 вежбачица.

По занимању биле су: 49 ученица гимназије, 13 с домаћим занимањем, 7 из В. Ж. Школе, 6 из радничке школе 2 из музичке школе, 1 чиновник и 1 студенткиња.

Општа просечна посета већа је за 6 од прошле године. Неистрајност и промена вежбачица скоро је иста, што се види најбоље крајем године, када је вежбало мање вежбачица него на почетку године.

Подмладак

Вежбао 129 часова са 7922 дечака, просечно б1 на једном часу, Највише у јануару 108, најмање у августу 21 просечно на једном часу. Вежбано је три пут недељно. Вођа Подмлатка био у почетку бр. Живојин Лазаревић, затим бр. Андра Милићевић, и после њега бр. Ђорђе Илић.

У децембру било по одељењима уписано 92 вежбача.

Просечна посета била је просечно за 8 вежбача мања од прошле године. Неистрајност и измена вежбача била је већа но у прошлој години

Мушка деца

Вежбали 80 часова са 11.606 деце. Просечно на једном часу 145; највише 167 у фебруару, најмање 108 у септембру просечно на једном часу. Вође деце били: брат Живојин Тодоровић и брат Владимир Тихи.

У децембру по одељењима уписано било 170 деце која су вежбана

Просечна посета на једном часу била је за 45 већа но прошле године, дакле за трећину више али је и неистрајност била већа.

У јуну, јулу, августу и септембру вежбало се и на летњем вежбалишту на Врачару, чиме је у неколико повећана посета. Вођењем ове деце руководио је Предводнички Одбор.

Женска деца.

Вежбала су 82 часа са 2784 девојчице. Просечно на једном часу 34; највише у мају 48, најмање у августу 17. У децембру било записаних 47. Вежбано 2 пут недељно; водила их је сестра Љубица Цветковић и бр. Фр. Хофман.

Просечна посета за 5 већа о прошлогодишње.

У јулу и августу вежбано је на летњем вежбалишту на Врачару. За вођење се бринуо Женски Предводнички Одбор.

Јавни изласци.

4. јануара учествовало је 6 предводника у свечаном оделу на погребу пок. Александру Павловићу питомцу III године Војне Академије и бившем нашем предводнику.

5. јануара учествовао је Предводнички Одбор са члановима (20) на јавном вежбању у Нишу и једно одељење од њих вежбало на коњу.

1. марта приређено II Академско Вече са овим редом. 1. Предводнички Одбор (19 вежбача, вежбао просте вежбе: (састављене за међуслетску утакмицу 1909. у Прагу); 2. једно одељење на вратилу; 3. једно на коњу; 4. на високом разбоју; 5. Женски Одбор (13) вежбао се са заставицама четири састава; 6. Подмладак (16) два састава простих вежби са боксовањем (Виноградског Сокола); 7. Женска деца (27) заставицама у два концентрична четвороугла; 8. Мушка деца (30) сликовите вежбе палицама.

Општи исход целокупног вежбања био је врло добар. Вежбању су присуствовали изасланици друштава из унутрашњости, који су се нашли у Београду приликом Савезне Скупштине

23. априла на Ђурђев-дан прављен је излет на цео дан у Кошутњак. Одлазак и повратак пешице. Излет је био врло жив и леп.

19. маја јавно вежбање целог друштва у горњој тврђави са распоредом: Чланови — 72 вежбача — вежбали просте вежбе загребачке а њих 42 вежбали састав кратком палицом одређен за засебну тачку свих Срба у Загребу,

8 одељења на справама: 1. вратило, 2. разбој, 3. коњ по ширини (попреко), 5. јарац, 6. скок у висину, 7. скок у даљину и 8. коњ по ширини (уздуж); Предводнички Одбор: скок мотком у висину; Женски одбор (на броју 41) вежбао вежбе заставицама (са другог Академског Вечера); Подмладак (40) вежбао три скупине; Мушка деца (120) вежбала по одељењима: игре, скупине, различности, скокове, просте вежбе.; Женска деца (48) луцима. Већина вежбања била су уз пратњу музике.

22. маја поновљено је исто вежбање пошто је првог дана падала киша, но и овог другог пута нисмо били боље среће.

29. маја свечано отварање летњег вежбалишта на Врачару. Учествовало цело друштво које је том приликом и вежбало. Отварању је присуствовао и Њ. В. Краљ.

8. јуна излет друштва до Сремчићске Пећине.

15. јуна на Видов-дан суделовало друштво на VI слету братске жупе Фрушкогорске у Раваници са 16 чланова у свечаном оделу и 15 чланица Женског Одбора. 8 чланова вежбали заједничке просте вежбе и вежбу палицом и као засебну тачку једно одељење на разбоју; Женски Одбор као засебну тачку вежбао заставицама.

3. јула излет мушке деце на цео дан.

17. јула излет друштва на цео дан.

24. јула излет целог друштва на Авалу на цео дан.

29. јула учествовало друштво на јавном вежбању нашег Савеза у горњој тврђави и то су вежбали: Чланови заједничке просте вежбе и вежбу палицом за Загреб, а 5 одељења на справама; — Женски Одбор (24) са заставицом; — Подмладак боксовање с простим вежбама; — Мушка деца кратком палицом; — Предводнички Одбор на високом разбоју.

31. јула учествовало друштво на II Хрватском Соколском Слету у Загребу и то 54 члана у свечаном оделу и 10 чланица женског одбора у свечаном оделу. Од чланова било 44 који су вежбали заједничке просте вежбе загребачке и кратком палицом за засебну тачку свих Срба.

Излет је трајао четири дана и био је највећи на коме је до сад наше друштво учествовало.

6. августа учествовало петоро браће на II Херцеговачком Слету у Требињу. На овај слет ишло се после Загреба заједно са браћом из Жупе Фрушкогорске. Чињен је прекид у Дубровнику а при повратку из Требиња у Мостару и Сарајеву одакле су се Соколи разишли сваки својој домовини. У Дубровнику и Требињу наша су браћа вежбала. Овај је излет без сумње оставио најтрајније и најлепше успомене.

25. септембра раздвојене су награде за одговоре на питања која је бр. Момир Коруновић упутио члановима, женском одбору, подмлатку, мушкој и женској деци. Овоме је скупу присуствовао бр. председник.

23. октобра учествовао Предводнички Одбор на броју 26 на свечаности приликом откривања споменика Чика Јови —Змају у Руми.

2. децембра III Академско Вече у Народном Позоришту са овим распоредом: 1) Жива слика: Сокољство посвећује свој рад Отаџбини; 2) Предводнички Одбор (13) вежбао просте вежбе одређене за слет у Прагу 1912. год. 3) једне одељење (8) на вратилу; 4) једно одељење (6) на коњу са три ручице; 5) петорица борење кратком палицом 6) Женски Одбор (32) сликовите вежбе луцима и заставицама (два састава); 7. Женски Предводнички Одбор (5) два састава буздованима вежбе са по 16 доба); 8) Подмладак (15) просте сликовите вежбе; 9) Мушка деца (10) вежбала просте вежбе са скупинама, једни у црвеним, други у плавим, трећи у белим кошуљама, тако да су и у једној врсти при простим вежбама и у скупинама јасно стварали тробојницу; 10) Женска деца (41) певајући песме „Завичају мили крају“ и „Онам . . .“, и постављена у три концентрична круга вежбала су две вежбе тракама народних боја. Вежбања, сем вежбања мушке деце и борења кратком палицом, вежбана су уз пратњу музике. Целокупно обележја овог вечера било је украсно и више прожето народним духом.

24. децембра на Бадњи дан ишли су чланови са подмлатком по бадњак. Као у пркос ружном времену, кад се готово ником није милило изићи из куће, соколи су јуначки и смело ишли по бадњак, који је донешен у кућу бр. Миће Петровића благајника. Ишло се с музиком.

Овим је исцрпен низ јавних излазака у прошлој години, који је завршен достојно и јуначки вршењем једног лепог народног обичија.

О успеху друштва.

О успеху наших јавних вежбања и учествовања у Загребу и Требињу писано је доста, како у словенским соколским часописима, тако и у нашем „Гласнику“ те није потребно нарочито о њему говорити, јер се из њих најбоље види успех нашега Друштва.

Статистика. Целокупна посета у 1911. години је просечно већа од посете у 1910. години али је променљивост и истрајност вежбача остала на истом степену.

О излетима. Излети у овој години били су чести и врло леви. За њих се бринуо нарочити излетни одбор састављен у главном од чланова Предводничког Одбора, коме је председавао бр Љуба Јовановић, Министар Просвете, који је по могућности често узимао учешће у излетима. Излети су врло важни, корисни и пријатни, те се њима мора увек поклањати довољно воље и пажње.

О предавањима. Крајем године састављен је Васпитни Одбор у који су ушли браћа: Веља Поповић, Драгољуб Илић и Момчило Јанковић. Задатак ове браће је, да саставе већи Васпитни Одбор, који ће узети на се бригу да се у нашој вежбаоници добије не само развијеније тело већ и усавршенији дух.

Српски Соколски Гласник. Од 15 јануара 1912. године почиње излазити наш „Гласник“ под новим уредништвом и проширен, те је потребно да га сви чланови нашег друштва примају и што је још важније, и читају.

Извештај завршавамо са закључком 1911. године која је била по нас потпуно успешна и задовољавајућа. Али

утицај овог извештаја мора бити такав, да у сваком овде присутном развије велику-предузимљивост духа, и да се рад наш огледа у томе што ће наш број бивати сваке године већи и бољи — из године у годину све јачи како у погледу вежбања тако и по сазнању — свесном појимању нашег правог соколског задатка. А као што је прошле године сва пажња соколска била обраћена на Загреб, тако и у идућој 1912. години и то још већа пажња мора бити обраћена на Праг. Наше друштво је највеће у Српству те и његов број и вредност мора одговарати јачини друштва. Они, који су већ били у Софији и Загребу, знају шта су то Соколски Слетови, њима није потребно то даље објашњавати, они ће ићи и сами, руковођени својим размишљањем и драгим успоменама са виђених слетова; они пак који нису били на сличним слетовима, нек знају да ће идући слет у Прагу бити врхунац и круна свих досадањих слетова, јер ће то бити и први свесловенски соколски слет. Предузети радови и сам програм слета у сваком су погледу огромни и величанствени. Зато сваки треба да гледа, да себи може створити могућност, да види овај слет, јер су ови утисци најлепше успомене за цео живот. А што се тиче браће утакмичара они треба да се озбиљно и истински спремају, како би својим вредним радом осветлили образ друштву. Гледајте, браћо, да се са слета вратите као часни борци свога друштва, које са надом у вас гледа, очекујући од вас, да му испуните те његове лепе наде и да заслужите свом народу најлепшу награду — награду за рад, вредност, истрајност и урођено вам јунаштво. Дакле напред, и ви утакмичари п ви остали имајте на уму, да се прва награда одељења светли у даљини: венац од липовог лишћа са траком и сребрном соколском значком и велика повеља (диплома). И у знак тога пођите у борбу за симбол соколско-словенске победе са геслом: „Напред ка највишој мети браћо“.

Начелник

Фр. Хофман

Луна Ћеловић
БЕОГРАД
Luka Celović
БЕОГРАД

СРПСКО СОКОЛСТВО

Ко Српске Соколе хоће да позна, мора их неизмерно волети. Пре 1904. године не може се говорити о Српском Соколству. Чак би тешко било изнаћи нечега већега и озбиљнијега у гимнастичким тежњама код Срба пре те године. Узрока младости Српскога Соколства има више. Соколство у опће (чешко), као и иначе јача и интезивнија организација гимнастичких друштава у једном народу, настаје као последица народнога пробужења. Не као узрок, него као последица, и то не од првих, него од познијих последица. Народно пробужење има претпоставку у јакој народној мисли. Сремљену и нагомилану енергију јаке народне мисли запаљују случајем догађаји. Тако дође до народног пробужења. Пробуђен народ лађа се рада на своје јачању, одржању и одбрани. И природно долази до оснутка друштава за телесну већбу. Но није Србима недостајало само то. Него и ово што ћемо сад навести. Бављење телесном већбом у већој мери тражи од народа извесну културну зрелост, просвећеност, напредност, у економском погледу радиност и благостање, у политичком погледу тешњу групацију и концентрацију, у физичком погледу бројну снагу. А тиме се Срби одавна не могу да похвале. Најпосле немогуће је не споменути раздјељеност, раскиданост и раскомаданост народа српског, ако се мисли разумети ово соколско одоцнење код Срба.

Последњи повод оснутку Српскога Соколства била је омладинска скупштина српска, одржана у Карловцима год. 1903. И одмах 1904. год. основан је Српски Соко у Карловцима. Они који су били омладински скупштинари, били су и први чланови соколски. Одмах за првим друштвом

основана је у Карловцима и прва српска соколска жупа, названа Фрушкогорском. Да неби ово истицање пријоритета било досадним, морамо тврдити, да је у тој жупи одмах и јасно изражена српска соколска мисао. То је најважније. На II главној скупштини Српске Соколске Жупе Фрушкогорске, одржаној на Цвети 1908. год. у Вуковару, примљена је на првом месту дневног реда једна резолуција коју је тадањи управни одбор жупе био скупштини поднео. Та резолуција је гласила овако : Српско Соколство је једна јединица именом и животом и радом нераздељива, као и народ српски. Српско Соколство служи својим просветним и гимнастичким радом интересима целокупнога народа српскога. Српско Соколство је по духу, уређењу, раду и значењу битно обележено културом српскога народа Српско Соколство је толико део Словенскога Соколства, колико то захтева углед, јачина и част народа српскога.

За оно, што је после тога и с тиме заједно настало, могло се нешто сигурно прорећи. Могла се прорећи нека ненормалност соколског развоја у Срба. Можда је реч ненормалност неподесна и нетачна, али боље не знамо. За пропаганду соколске мисли и оснивања соколских друштва, за лакоћу, мирноћу, чврстину, постепеност тога рада, нису постајали сви услови спремљени, за остварење и спровођење соколске мисли у народни живот, како то треба, било је међу средствима управо и само онолико моћи, колико је та мисао чисто садржала у себи, моћ идеје. Све што Српско Соколство данас има и броји, дала је моћ идеје. Сав соколски развој носила је идеја. А томе насупрот стајало је цело оно дубоко поремећено и озлеђено стање стање српскога народа, које проистиче из дуготрајне раздљености, проти вила се томе просветно-економско културна заосталост, недостатак ранијих сличних радова, немање средњега сталеза, немање великих вароши, немање пријатељскога суседства, у опће мали број. Зато се за развој соколски у Срба могло прорећи тешкоћа и незгода, па по томе и неправилност самога развоја. А што изгледа

да није претерано, биће да ова тврдња вреди како у ретроспективи, тако и у перспективи.

Рецимо као сјајан кристал глатко је одрубљена српска соколска мисао. А богме грбаво је било у животу и остварењу. Па ће требати још врло много дуготрајнога и великога рада, да се то исправи и уреди. Српско Соколство према својој мисли може постојати и развијати се само као заједничка ствар свих Срба. Улога Српског Соколства је непрестано још мала и незнатна, јер је велика немоћ и неукост народна за заједнички и општи рад. У борби с том слабошћу народном и пада и устаје, и види се и не види се Српско Соколство, па изгледа кад кад мајушно. Али је у тој борби Српско Соколство и не попустљиво, све се бацило баш у ту борбу. Та тактика је не само врло добра, и опће поучна и корисна, што је за Српско Соколство животне вредности. Победи ли раздљеност народна, не може бити Српског Соколства просто ни једног тренутка више. Дајући скоро сву своју снагу скоро у то отимање за заједницом и јединством својим, постаје Српско Соколство фактором у народном животу, новим чиниоцем и мотором. И неће проћи много времена да се то у опште призна и оцени. Али дајући скоро сву своју снагу у том правцу, постало је Српско Соколство у другим правцима свога рада слабо, што се из почетка није држало да ће тако бити.

Српско Соколство, које после свог седмогодишњег живота броји до сто друштава, три жупе и један савез, нема ни цигле соколане, нема довољно учитеља за телесну вежбу, нема стручних књига за телесну вежбу, нема израђене номенклатуре и терминологије за телесну вежбу, па је телесна вежба Српског Соколства још на дечјим ногама. Да буде ствар телесне вежбе још тежа, десио се факт, да је више од трећине друштава по селима, где су чланови вежбачи махом сељаци. И обрађена телесна вежба имала би муке са акомодацијом према селима, а немоли ова необрађена и слаба. Најпосле обрада телесне вежбе, онако како је сваки српски соко замишља, није само обична обрада него нешто више. Српски соколи прихватиће само

ону номенклатуру и терминологију гимнастичку, пригрлиће само онај систем, чуваће и неговаће само оне веџбе, — које буду српске, сасвим српске. Обрада телесне веџбе (система соколског) значи за српске соколе посрбљење телесне веџбе. За то је ово питање телесне веџбе за српске соколе тако крупно, озбиљно и важно. Па се зато дешава, да српски соколи одустану од принципа јединствености номенклатуре и терминологије за телесну веџбу, само да очувају своју оригиналност.

На слабост телесне веџбе ослања се сва видљива и невидљива лабилност функција Српскога Соколства. На једном се месту оснивају соколска друштва, тамо где се мисли да ће соколовати без телесне веџбе бити лепо и лако. На другом месту, често у највећој близини, изумиру стара друштва, лишена освежавања, телесном веџбом. Основни принципи соколски, братства, једнакости, љубави, послушности, бивују забачени у буџаке срдаца а на површини се покаже нешто кроз обратно. Сићушност унутрашњег рада у соколским друштвима, животарење виших организација, немоћ широког просветнога занимања у народу, невероватне тешкоће при покушају извођења и реализирања већих и озбиљнијих манифестација, проблематични успеси у утакмици са „старим и опробаним“ друштвима друге и лошије врсте, све то стоји у најтешњој вези са слабошћу телесне веџбе.

Констатујући тако величину, сјајност и моћ српске соколске мисли с једне, а слабост спроводње те мисли у живот (особито спроводње телесном веџбом) с друге стране, патребно је у овом брзом и кратком прегледу истаћи још неке занимљивости код Српскога Соколства. Српско Соколство воде још непрестано дилетанти, а седиште вођства и главнога соколскога рада креирано је тек пре најкраћег времена. То би можда могло изгледати и невероватним, али је богме истинито. И најлакше се о томе уверити. Када би коме рекли, да Српско Соколство нема материјалних средстава, помоћи и мецена, да је у правом смислу голо и сирото, онда би тај, коме смо све то рекли, а који мора знати да Српско Соколство има много јаких и опасних

непријатеља, могао с правом да узвикне: па шта је онда то Српско Соколство, шта има Српско Соколство, шта га држи, кад су му сва средства његова само и једино српска соколска мисао?!

То је истина, — одговорили бисмо, — Српско Соколство има своју српску соколску мисао, али целокупну, тачну и јасну, а све друго је далеко доле, све друго је мало, ништавно и слабо. Није то погрешна пренагљеност истаћи једну велику мисао, а немати моментално моћи за потпуно реализовање у живот. Пре свега не иде то на пречац ни код јачих народа. А онда је врло велико питање ово: шта је било потребније за српске соколе и боље, да ли да без мисли водиље, без светлости и без главног оријентирања отпочињу један посао, истина добар и сигуран, али са успехом тек када педесет година прођу, различитих делова могла у опће да у већем обиму вреди) када телесна вежба соколска (ако би раздељена у седам педесетогодишњим трансформирањем и стварањем образује једну јачу, здравију и бољу генерацију српску, или да дођу одмах истини и светлости, одмах сасвим близу, појме и схвате, остварују, и раде већ данас на овоме, буду спремни данас да чине, хоће данас оно и боре се, колико могу, данас за оно, што би тек за 50 година требали да сазнају, чују и виде?!

Анонимно је учињено оно, што је за српске соколе потребније и боље, уздигнута је у вис мисао. По унутрашњој невољи и нужди морало је то да буде. Прво то, па онда све друго. У најтешњем конексу са народном мишљу створена је соколска мисао, и није могла другчија да буде. И од тада је у Српском Соколству видно, а пре тога је био мрак. Чак и могућност веровања у рад, који ће за 50 година донети плода, за могућност бављења тим радом и организације његове, било је прво потребна светлост мисли. Па шта вреди једна велика мисао за коју Српски Соколи још нису спремни? Вреди то, што за ту мисао могу српски соколи и неспремни, већ данас или сутра, да даду све што имају, да учине све што умеју.

Данашњи пресек Српскога Соколства показује у главном две јаке тежње. Тежњу за организацијом рада на јединству и уједињењу. И тежњу за подизањем телесне већбе. Логику тих тежња приказали смо напред. На обом ради мали број људи. А посао је сам по себи тежак. Зато скорије кретање Српскога Соколства унапред није довољан разлог за лошу оцену. Док ово пишемо, може да нам застари суд, ради кретања кога ипак непрестано има. А није ни потребно да се много оцењујемо. Кад би били хвалисави могли би цитирати туђа мишљења о Српском Соколству, који су врло повољни. Биће тога још и више. Али све то није потребно. Ми Српски Соколи треба да радимо. Како ће све то бити и како ће испасти, то нас се слабо тиче. Али једно треба непрестано да имамо на уму : Српско Соколство није пресађена биљка из туђега врта у наш, оно је постало по унутрашњој невољи и нужди у којој се стваралачка снага народна налазила, из народне мисли постала је соколска, из народнога живота развио се соколски живот, па ће са напретком народним напредовати и Српско Соколство, па ће као део борбе народне борити се и Српско Соколство, па ће са постизањем народнога идеала бити постигнут и соколски, или Српскога Соколства неће бити.

Др. Лаза Поповић

О УТИЦАЈУ СОКОЛСТВА НА БРАТСТВО ИЗМЕЂУ ХРВАТА И СРБА

Не знам да ли је се игђе другђе и показао тако благотворни утицај Соколства, као управо на братство између Хрвата и Срба. Можда нећу погрешити, ако велим, да је то и највећа корист, или барем једна од највећих користи, што нам их је Соколство у опште дониело. Јер како је Соколству задаћа гајити словенску солидарност, не може се ни један Хрват ни сматрати правим Соколом, који не би хтио да подржава са Србима, као са најсроднијом нам славенском браћом, најуже братство и пријатељство. И тако нас Соколство већ са својим темељним начелом славенске солидарности доводи све ближе ономе циљу, који нам управо налаже здраво схваћени наш национализам.

Ми Срби и Хрвати, који смо студирали на немачким свеучилиштима, имали смо најљепшу згоду мотрити, управо на врелу, како је се један велики народ, — разцепљен у дјелове, који су живили под разним династијама, ишли донекле за разним политичким циљевима, стајали у жестокој опреци верској, а били и језично, бар по дијалектима разцепани, — ипак, напретком културе и здраво схваћене народне свести, сјединио.

Ми смо видели до каквих користи то води. Данас је њемачко царство једна сила, која у свету свакоме импонира и које се ријеч свуда у свету мора да уважава. А шта би били Њемци, да су остали разцепљени, и да су у њима и на даље династички и вјерски интереси више вредели од народних? Али ми знадемо како је до тога тешко дошло и каквих борба је то стало; не толико борба са каквим вањским непријатељима, који би се томе опирали, него борба са разним традицијама и сепаратистичким предрасудама, које су се дубоко уврежиле у ширим слојевима народа. Нама је добро познато какав антагани-

зам и данас још влада н. пр. између Бавараца и Пруса. И ти антагонизми и неће тако брзо престати; али је једно начело ипак над свима превладало а то је потреба народнога и државнога јединства. То је оно што би се морало и код нас уважити. Треба да се доведемо сви Срби и Хрвати у свест, да смо и онако врло мали народи, да овако неможемо остати, да неима апсолутно никаквих таквих непремостивих запрека, поради којих се не би могли национално посве претопити у једно. И да то потође мора бити ако хоћемо у опште да узчувамо нашу егзистенцију. Сва државна правна и верска питања јесу и остаће уважена вредне чињенице, с којима имамо рачунати — али све то је споредно према оном врховном начелу, да имамо постати један народ. О имену ни не говорим; нека се сватко зове како се хоће, главно је само да се осећа за исто што и други.

С тога јасно и гласно исповедам, што сам већ и толико пута учинио, да се неможе управо ништа догодити, што би потресло овим мојим увјерењем. Срби или Хрвати, не један, или нека странка, него управо сви могу ме исмијати, могу један другоме учинити и бог зна каквих и крвних непријатељства, и онда ћу још казати: истина с овом генерацијом не да се ништа урадити, али још нећу престати вјеровати у здрав разум и боље схваћање будућих генерација. Ево то је моје увјерење с којим лигем у гроб. —

А питате ме браћо, да ли је Соколство томе схваћању штогод допринело? На томе не треба друго да одговорим, него само да потсетим на оне моменте, као што је био долазак хрватских сокола у Београд и Ниш 1910. год. И опет онај српских сокола у Загреб на II хрватски Свесоколски Слет 1911. Не знам да ли су се баш сви Срби спремали да Хрвате онако срдачно и братски поздраве, ну лепши дочек и примитак није могао бити заиста. А што се тиче примитка Срба у Загребу, и предобро ми је познато са каквим потешкоћама смо се морали, борити, да запречимо бар демонстрације пак? Реализирана слога и љубав у видљивој импозантној соколској маси морала је сваког противника исте разоружати и паче га

је онај ентузијазам још собом повукао. И три пута благословен онај дан, што сам га у своме животу доживио; био сам доиста на вршку своје среће. А тко је ово све произвео — него Сокол?

Сокол је ево преузео у нашем народном животу једну од најважнијих задаћа: апостолат проповедања народнога јединства. Овој задаћи не служи ни једна политичка странка, ни овђе ни онђе, а ни не може да служи, јер то ни смије бити посао какове политике, јер је то ствар народнога одгоја. Сокол је дакле преузео у своје руке да нам одгаја народ, и то баш као права она тица сокол, што из висине са оштрим својим оком може да закупи што шири предео — одмах у оном правом и здравом т. ј. ширјем смислу, а не са мајушних сепарастачких гледишта. И како је надаље Соколство основано на љубави, мора да му је рад благословен, да доноси тако лепих плодова.

Јоште да само објасним једну појаву. Можда ће се где којој браћи, баш у Краљевини Србији, који искрено раде на слози са Хрватима и самима можда мало чудно чинити, кад се већ у Соколству гоји тако искрено братство између Хрвата и Срба, како то да у Хрватској поред хрватских Сокола постоје и српски? Та нека се та слога већ у томе манифестира, да се у мјесту гђе имаде више Срба, и Хрвати упишу у Српски Сокол, а у хрватским мјестима Срби у хрватски Сокол. Или зашто да буде Србима зазорно име „Хрватски Сокол“, пак нека у Хрватској постоје у опште само хрватски Соколи. Тако и Хрвати многи мисле, пак услед тога држе да нам Соколство не роди оним плодом, који се од њега очекује и којим би имао да роди.

Ево зашто је тако, и зашто је то и са приволом нас, који смо сигурно добри Хрвати — пак кад би били и само добри Хрвати — тако. Ово увјерење о потреби народног јединства (ја не говорим хрватско-српскога, јер би тиме већ помишљао на два народа, него којегод име изговорим или слушам, мислим под њиме увек оба имена) није данас још продрло довољно дубоко у срца целога

нашега народа, пак би питања једнога друштва н. пр. у једном одјелу код вјежба и иначе у најужем кругу, гђе и онако може да долази, а и долази скоро код свакадашњег састајања, до размирица ради којечега, те би се по томе одвише лако код интрасижантних индивидуа могле породити препирке ради политике, народности, вјере ит.д. Дочим је за сада овако, гђе се таква друштва као друштва под својим искуснијим и триезнијим старјешинствима и вођама сусрећу можда само кадикад, по једанпут на годину, лакше уздржати оно братство, какво и доликује Соколу. Томе су дакле по све практични разлози, разлози опортунитета. Док је тако како је, самтрам и ја за најбоље да се паралелно на два линијама и да се бар смјера према једноме јединственоме циљу. У опште Хрвати нека скупљају у своје коло и нека народно освешћују најприје све оне, који хоће бити макар само Срби. На овај и онај начин помножава нам се у нашим очима и онако јединствена једна хрпа. То је дакле за сада из практичних разлога онај паралелни рад, и ми само треба да водимо бригу око тога, да нам ти путеви доиста не постану дивергентни, него да теку конвергентно, према истој тачки.

То је али једна и опет значајна црта Соколства, како оно мудро одабירה и најсходнија средства за постизавање својих циљева. И када не би управа тако опрезно поступала, не би ни могла с таквим успехом своју задаћу вршити.

И пошто смо овако огледали Соколство напосе и са ове стране, те смо се увјерили, да оно баш и у народном погледу, и то управ онако како је то за Србе и Хрвате најбоље, тако изврсно испуњава своју дужност, да би без њега остала управо једна празнина; и пошто смо видели, да оно своје циљеве и прилично получује, неимам даљне друге жеље, него позвати све праве наше родољубе да Соколство подупру и да му настоје и надаље узчувати овако здраве темеље, на којима почива. Дао Бог да ће једном кад ћемо постићи наш коначни циљ, Соколство са поносом моћи узвикнути :

Quorum pars magna fui. —

Др. Лазар Цар.

ВЕЛИКИ ДОБРОТВОРИ

Ђорђе Вајферт, Љуба Кремановић, Др. Коета Николић, Коета Ризнић, Општина Града Београда, Општина Града Ваљева, Народна Одбрана из Ваљева, Окружни Одбор Ваљевски, Окружни одбор Крушевачки, Привилегована Народна Банка.

ДОБРОТВОРИ

А

Алекса Лавадиновић, економ (б*); Алекси Ј. Милутиновић, гостионичар (б); Алекса Обрадовић, трг. агент (б); Алекса Биба, трг. (б); Александар Јовановић — Ресавац трг. (б); Александар Ћирковић, трг. (б); Алојис Новотни, кобасичар (б); Андра Ристић, трг. (б); Анка Јов. Голубовића, (б); Антоније С. Јовановић, трг. (б); Артур Гасо, индустријалац (б); Аристид Јовановић, апотекар (ч).

Б.

Бенсдорф и Комп. (б); Београд. Прометна Банка (б); Београдска Тргов. Банка (б); Благоје Ристић, адв. (б); Браћа Алатини, (б); Браћа Гођевац, (б); Браћа Драг. и Јован К. Ризнић (б).

* Скраћено у загради означава друштво коме дотични члан припада, нпр. (б) — београдско, краг. — крагујевачко, в. — ваљевско итд.

В.

Ваљевска Задруга (в); Ваљевска Штедионица (в); Велимир Ерић, трг. (ч); Владислав Тителбах, професор (б) Врачарска Штедионица (б).

Г.

Глиша Андрејевић (б).

Д.

Др. Давид Алкалај, адв. (б); Данило Стојановић, инж. (б); Димитрије Живадиновић, трг. (б); Димитрије Стојановић, предузимач (б); Димитрије Танасковић, трг. (б); Димитрије Христић, ђак, (б); Добросав Т. Атанацковић, трг. (б); Др. Добросав Кнез Милојковић, хемичар (б); Душан Тодоровић, трг. (б); Димитрије Лазаревић, трг. (ч).

Ђ.

Ђока Павловић, трг. (б); Ђока А. Димитријевић, хотелијер, (б); Др. Ђорђе Петковић, професор (б).

Е.

Емерих Штајнлихер, пензионер (б)

З.

Зајечарска Индустр. Удружење.

И.

Иван Павловић, кројач црквен. одела, (б); Игњат Бајлони, индустријалац, (б); Игњат Даничић, књижар, (б); Илија Антоновић, трг. (б); Илија М. Димитријевић, трг. (б); Илија Марић, трг. (б); Илија Милишић, трг. (б).

Ј.

Јеврем Молеровић, приватијер (б); Јевта Павловић и Комп (б); Јовица Голубовић, економ из Раковице (б); Јо-

сиф Дитрихштајн, шпедитер (б); Јоца Константиновић, агент (б).

К.

Каја Крчединац пређе Лаковић, (б); Коста М. Глишић трг. (б); Коста Николић, трг. (б); Коста Панђела трг. (б).

Л

Ленка Трајка Стојковића, (б); Лука Ћеловић, рентијер, (б); Луј Хирш, предузимач (ч)

Љ

Љуба Максимовић, трг. (б).

М.

Манојло Милекић, вој. чиновик (б); Манојло Торбица. трг, (б); Матуранти из 1908—1909. (з); Милан Ђоке Богдановића (б); Милан Вапа индустријалац, (б); Милан А. Павловић, трговац, (б); Милица Дим. Стојановић, (б); Милорад Гајић, инжењер, Милорад Ј, Дамњановић ђак, (б); Милош Васић, пуков. у пенз. (б); Милош Туцаковић, директор Трг. Банке, (б); Милутин Степановић, члан Гл. Контроле, (б); Митар Вуковић, трг. б); Митрополит Димитрије (савезни); Михајло А Рајчић, трг. (б); Мића Петровић, тргов. (б); Мих Т. Банковић, рент. (б).

Н.

Наум Ђорђевић, гостионичар (б); Неколико пријатеља витештва (непознати) (ваљ.); Н. Х. Гинес, приватијер из Лондона (б); Наум Трифуновић трг. (ч); Никола П. Николић трг. (ч).

О.

Окружни Одбор окр. пожаревачког (п); Отокар Бајлони, индустријакац (б),

П.

Пера Дражић, гостионичар (б); Пера Ђорђевић, крвар (б); Персида Вас. Петровића (б); Петар С. Перић, тр-

говац (б); Петар Ј. Петровић бравар (б); Пожаревачка Задруга (п); Подофицирска Читаоница 17. пешад. пука; 20. пешадијски пук (з); 8. пешад. пук „Књаза Александра“.

Р.

Радивоје Попс-Драгић, (б); Радисав М. Јовановић, трг. (б); Радомир Живадиновић, трг. (б); Рада Ј. Михаиловић, трговац (б); Риста Васиљевић, гостионичар (б); Ружица П, Танасковић (б); 6 разред I. београд. гимназије.

С.

Светозар Боторић гостионичар (б); Светозар М. Влајковић индустриалац (б); Светозар Т. Стојадиновић трг. (б); Сима Глигоријевић приватијер (б); Сима К. Науновић трг. (б); Софија П. Ђорђевић, (б); Стева Јовановић—Ресавац (б); Стеван Ђукић трговац (б); Степа Степановић ђенерал и министар војни (ч).

Т.

Тома Војновић гостионичар (б); Трајко Стојковић трговац (б); Трговачко-болтацијски еснаф (пож).

УТЕМЕЉАЧИ

А.

Абацијски еснаф (б); Александар Т. Ћатић (б); Александар Ст. Вукчевић студ. (пож.); Антоније Панић жел. чиновник (б).

Б.

Богдан Јанковић директор гимназије (в); Борисав П. Васић, књиговођа (б); Борисав Тодоровић професор (б); Божидар Ђерић настав. гимназ. (з); Будимир Мил. Стефановић студ. (пож).

В.

Ваљев. Учит. Збор (в); Вељковић и Станић гвожђари (б); Витомир Милојковић чинов. упр. монопола (б); Витомир А. Симић трг. (б); Влада Благојевић (б); Влада Димитријевић индустријалац (б); Влад. Радовић трг. (б); Војислав Михајловић трг. (б); Вој. Ст. Рибарац студ. (пож.); Војислав Буњак трг. (краг); Василије Мијовић трг. (б); Др. Владан Ђорђевић (б); Владимир Малина (б); Веселин Милекић трг. (ч).

Г.

Гаврило Петровић архимандрит (б); Глиша Штајнлихер предузимач (б); Гавра Раденковић трг. (б).

Д.

Давид Анаф трг. (б); Дамњан Љ. Марковић трг. (б); Данило У. Романовић трг. (б); Данило Марковић трговац (пож); Данило Цветковић трг. (краг.); Дејан А. Обрадовић чинов. (б); Димитрије Васиљевић трг. (б); Димитрије Јањић трг. (б); Драга Милишићева учитељица (краг.); Драгољуб Н. Стојисилевић јувелир (б); Драгољуб Вељковић адв. (пож.) Драгутин Ђукановић трг. (б); Драгутин Настић трг (б); Драгутин Франсовић ђенерал у пенз. (б); Душан Николић књиговођа (б); Душан А. Обрадовић (б); Душан Поповић в. чинов. Б. Задруге (б); Драгослав Вел. Ерић, (ч).

Ђ.

Ђока Богдановић ппуковник (б); Ђока Богдановић хотелијер; Ђока Димитријевић трг. (б); Ђока Марковић мајор за синовца (б); Ђорђе П Наслас трг. агент.

Ж.

Живко Н. Поповић трг. (б); Живојин Московљевић трг. (б); Жигмунд Познар криговођа (б); Живко Богдановић трг. (б); Жика Ђ. Димитријевић трг. (пож.).

З.

Заложна Ванка (б).

Ј.

Јордан Бунушевац кројач (б); Јелисавета Др. М. Поп. Јовановића (б); Јован Алексијевић пенз. (б); Др. Јордан Стајић санит. пуковник (ваљ.).

К.

Коста Станимировић трг. (б); Коста Костантиновић књиговођа (б); Коста Сретеновић проф. (краг.); Клаудије Приклмајер апотекар (ваљ.).

Л.

Лука Андрејевић трг. (б).

Љ.

Љуб. Мил. Стојадиновић гимназист (пож); Љуба Новаковић благај. Београд. Задруге (б); Љуба Пфаф, књиговецац (б); Др. Љуба Здравковић лекар (б, Љуба Ковачевић проф. (б); Љуб Кордић адвокат (ч).

М.

Магдалена Фр. Ковач, (б); Маринко Грујичић трг. (б); Марко Мих. Душманић, (пож.); Маричић и Јанковић, трг. (б); Марко М. Миљковић, трг. књиговођа (б); Милан Андоновић, проф. Вел. Школе у пенз (б); Милан Јечменица, трг. (б); Милан Ж. Јовановић, тргов. (т); Милан Ковачевић, чин. Народне Банке (б); Милан Николајевић, чин. Држ Штампарије (б); Милан Обрадовић, (б); Миливоје Бођански, штампар (б); Милија Јовановић, књиговођа (б); Милан Туцаковић, ђ-штабни потпуковник, (в); Милојко Генчић, књиговођа (з); Др. Милош Борисављевић, сан. пуковник (б); Милутин Ф. Васић, трг. (б); Милутин Мишковић, пуковник у пенз. (б); Мирко Павловић, трг. (б); Мика Сл. Живковић, трг. (пож.); Михајло Ђурић, трг. (б); Михајло Ј. Јечменица, гостионичар (б); Михајло Матић, пенз. (б); Михајло Несторовић, благајник Еск Банке (палан.); Михајло Поповић, трг. (б); Михајло Срећковић, ђенерал (б); Мишо

Јовановић, адв. (пож.); Морав Штедионица у Жабарима (пожарев.).

Н.

Никола Деда, трг. (б); Никола Аћимовић, трг. (ч).

О.

Обрен Јанковић, трг. (краг.).

П.

Павле Маринковић трг. агент (б); Пера Миленковић, књиговођа (б); Петар Петровић, чин. Жел. Дирекције (б); Павле М. Стевановић, адвокат (б); Петар С. Перић трг. (б); Петар Петковић, трг. (ваљ.); Пожаревачка Штедионица (пож.); Петар Кривачић, б. трг. (ч.).

Р.

Радивоје Мирковић, адвокат, (б); Радивоје Пантовић; апотекар (ч).

С.

Сава Живадиновић, трг. (б); Сава Поповић, трг. б); Сава С. Стефановић, индустријалац (б); Светозар Ђорђевић, трг. (б); Светозар Поповић, трг. (ваљ.); Светозар Зака Савчић, трг. (б); Светозар Обрадовић, директор гимназије (пож.); Сима Р. Миљковић, трговац (б); Др. Селимир Ђорђевић, лекар (ваљ.); Сретен Д. Божиновић, трговац (б); Стева Грубић адв. (б); Стева К. Павловић секретар Мин. Ин Дела (б); Стеван Тодоровић, акад. сликар, (б); Др. Самуило Попс, лекар (б); Сава Кнежевић трг. (б); Стеван Хенерт, кројач (краг).

Т.

Тихомир Хацић, трг. (б); Тома Милошевић, индустријалац (з).

Ф.

Франц Ковач (б); Франц Штибнер гостионичар (б); Фрања Бочек књиговођа (пожар).

Х.

Хуго Сајдел поч. конзул из Варшаве (б).

ПРИЛОЖНИЦИ

1. За подизање соколске вежбаонице у Београду, за врачарски крај.

Његово Величанство Краљ Петар I. приложио је 3000 динара. Друштво за улепшавање Врачара одредило је као помоћ суму од 5000 дин., кад отпочне зидање. По 500 динара: Прометна Банка у Београду. По 200 динара: Јован Лучић трговац. По 100 динара: Вељковић и Станић трговци; Владимир Зделар директор гимназије; Карло Кнол предузимач; Др. Коста Николић апотекар; Љуба Давидовић бив. министар; Миливоје А. Павловић инжењер; Милорад Антонијевић трговац; Михајло Драгићевић директор Прометне Банке; Недељко Стојановић трговац; Нестор Манојловић инжењер; Петар Путник инжењер; Светозар Аранђеловић инжењер; Светозар Недељковић помоћник дир. жел.; Стева Шкорић управник Врач. Задруге; Ф. Голумбовски индустријалац По 50 динара: Данило Антић кафеџија; Драгић Павловић адвокат; Драгољуб Мирковић управник водовода; Живан Живановић држ. саветник; Живко Матић трговац; Иван Павићевић адвокат; Јеша Весовић трговац; Јефта Стефановић професор Универзитета; Јосиф Ковачевић директор Реалке; Д-р Јосиф Хрњичек лекар; Мата Јовановић пензионар; Мил. Николајевић ппукковник у пенз; Миливоје Павлићевић инспектор; Д-р Миливоје Савић хемичар; Д-р Милош Поповић лекар; Милутин Степановић члан Гл. Контроле; Мића Петровић трговац; Михајило Станојевић учитељ; Павле Матић винар; Д-р Радивоје Р. Вукадиновић лекар; Тијосав Тошић чинов. водовода; Тодор Перишић хотелијер; Тодор Тодоровић кафеџија; Тома Ц. Јанковић рачуноиспитач и Трајко Стојковић кафеџија.

3. За зидање соколског дома у Крагујевцу.

По 100 динара: Ђорђе Вајферт Лука Ћеловић, Љуба Крсмановић из Београда; Мих. Новаковић и официри XIX пешад. пука из Крагујевца. По 50 дин.: Коста Ризнић трг. из Београда.

Сви се ови приложници сматрају као чланови месног друштва одређујући их у врсту чланова, према величини прилога.

Читуља

Чланова добротвора и утемељача Савеза Соколских
Друштава Душан Силни

Многи родитељи, рођаци, пријатељи и поштоваоци, да би очували што трајнију успомену својим милим покојницима, уписали су их за чланове друштава, која овај Савез сачињавају. Поред жеље да светле успомене њихових покојника остану што дуже, они су имали намеру и сама друштва материјално да помогну.

Поред ових, наша друштва имају и такве чланове, сада покојнике, који су се и за живота уписали за чланове, добротворе или утемељаче, те и њихове успомене треба да буду очуване.

Овај Савез сматра за своју најсветију дужност, да се свију ових покојника сети на дан Савезне Скупштине, што ће им приредити свечан помен и што ће их на овом месту помињати, јер су чланови појединих друштава и чланови овог Савеза.

Почињући то ове године ми наше покојнике помињемо са: *Бог да им душу прости и нека им је светила усйомена међу нама!*

Велики добротвори

Јока Ј. Илићка, Коста Шуменковић, Петра Р. Крсмановићка,

Добротвори:*)

Адам Ил. Кривачић б. трг. (ч.) Алекса Дејановић, б. трг. (б.), Александар Антонић. б. сарач (ш.), Александар (Аца) Павловић, б. пит. Војне Академије (б.), Антоније Бајлони б. студент (б.), Боривоје Драгашевић ђенералштабни пуковн. (б.), Вељко С. Николић б. трг. (б.), Витомир Марковић б. кројач црквеног одела (б.), Војин Јов. Мишковић б. ђак (б.), Димитрије Ђ. Биба б. трг. (б.), Димитрије Стаменковић б. трг. (б.), Драгић Савић б. трг. (б.), Драгољуб Чортановић б. трг (б.), Душан Михајловић б. ђак (б.), Живадин Димитријевић б, инжињер (краг.), Илија Маргетић б. министар (б.), Јован Здравковић б. ђак (б.), Јован Мишковић б. ђенерал (б.), Џоста Миленковић б. приват. (б.) Љуб. И. Јовановић (б), Марко Катанић б. ђенерал (б), Марко Т. Миленковић б. трг. (б.), Милан Вујичић б. капетан (зајеч.), Милан Томановић б. ђак (б.) Миодраг М. Полићевић б. уч. V. раз гим. (шаб.), Михаило Ј. Илић б. чинов. Нар. Банке (б.), Михајло Јанковић б. гостионичар (б.). Михајло Радонић б. пуков. у пенз. (краг.), Михајло Срећковић б. свешт. (краг.), Наум К. Чомић б. трг. (краг.), Никола Бошковић б. абација (б.), Никола З. Поповић б. јувелир (б.), Петар Танасковић б. штампар (б.), Петар Јб. Велички б. трг. (б.), Петар И. Јовановић б. трг. (б.), Петар К. Сотировић б. гостионичар (б.), Петар Татић б. адвокат (б.), Риста Бадемлић б. Управник Вар. Београда (б.), Риста Христић б. гостионичар (б.), Сава Костантиновић б. трг. (б.), Сава Новаковић б. трг, (краг.) Света Симић б. посланик у Софији (ваљ.) Станко Симић

*) У загради, поред имена стављено је скраћено име друштва, из кога је члан нпр. б. београдско, ч. чачанско, краг. крагујевачко, з. зајечарско итд.

пали борац у рату 1876 год. (б.), Стева Танасковић б. трг. (б.), Таса Богдановић б. чиновник (б.), Тих. Блазнавац б. потпуковник (краљ.). Херман Зимањи б. позлатар (б.).

Утемељачи

Боривоје М. Андрејевић, б. матурант (б.), Борисав Ерић, б. уч. V раз. гим. (краг.), Видосава Јеремић (б.), Војислав Милетић б. матурант (б.) Драг. Ђорђевић, б. чиновник (б.), Драг. Лазаревић б. поручник (краг.), Ђура Поповић б. вице-директор Нар. Банке (б.), Живко Н. Поповић б. трг. (б.), Живко Радивојевић б. чиновник жел. дирекције (б), Живота Хацић б. свештеник (краг.), Илија Лицикас б. индустријалац (краг.), Иван Живковић б. трг. (пож.), Јован Антула б. трг. (б.), Јовица Барловац б. индустријалац (б.), Јосиф С. Милошевић б. поручник (б.), Коста Михајловић б. ђак (б.), Коста Ст. Павловић бив. начелник окружни у пенз. (б.), Крста Јовановић б. ђак (б.), Никола М. Драгутиновић (чач.), Лука Голубовић економ из Раковице (б.), Лука Миладиновић б. пешач. капетан (б.), Љубомир Сладојевић б. наредник (б.), Милан Савић б. адвокат (б.), Милорад Грабовац б. поручник (б.), Милорад П. Николић б. трговац (б.). Милош Богдановић б. економ из Смедерева (пож.), Милош Валожич б. књиџар (б.), Милош Марковић б. директор гимназије (краг.), Мита Маринковић б. трг. агент (б.), Ђорђе Вучо б. трг. (б.), Михајло П. Живадиновић б. адвокат (б.), Михајло Костић б. књиџар (пож.), Никола Антула б. трг. (б.), Петар Николић б. трг. (чач.), Радивоје Кандић б. пит. Војне Академије (краг.), Спасоје Стефановић б. трг. (б.), Таса Банковић б. трг. (б.), Татијана Л. Арменулић б. трг. (б.), Тих. Николић б. ђенерал (б.),

† Божидар (Божа) Станојевић

вежбач „Подмлатка“ Б. С. Д. Д. С. умро 28. јануара 1911.

У покојном Божи друштво је изгубило једног од будућих искрених раденика на соколској идеји. Врло тих и миран, покојни Божа је био узор доброг дечака и Сокола; био је међу најуреднијим члановима нашег „Подмлатка“.

Вечан мир твојој души, добри соколићу наш.

Бор воје Драгашевић

ђенералштабни пуковник

рођен 11. децембра 1864, умро 9. децембра 1911. год.

Пок. пуковника Боривоја Драгашевића уписали су официри VI. пешад. пука „Престолонаслед. Краљевића Александра“ за члана добротвора, да би на овај начин очували успомену свом врлом команданту дивизије.

Пок. Драгашевић је син познатог седог ђенерала и песника Јована Драгашевића. Био је велики пријатељ витештва у нас, што је у много прилика, како у службеном тако и у приватном животу,

показивао. Још као млад официр учествовао је у Српско-Бугарском рату 1885. год. и за показано јунаштво одликован је сребрном медаљом за храброст.

У редовима соколским биће очувана трајна успомена на пок. пуковника Драгашевића, јер су соколи уверени, да је он одужио свој дуг отаџбини.

Вечан му спомені

Александар Антонић
бив. сарач из Шапца

Рођен је 23. јуна 1883 г.
† 16. јануара 1911. год.

Миодраг М. Полићевић
б. уч. V. раз. гимн. у Шапцу

Рођен 1895 год.
† 15. децембра 1907 г.

Стеван Писаревић
типограф из Београда
Редован члан Б. С. Д. Д. С.
† јула месеца 1911 год.

Милан И. Ђирић
бив. матурант II. Београдске Гимназије
Редован члан Б. С. Д. Д. С.
† 5. децембра 1912. год.

БЛАГАЈНЕ

шан Силни за 1911. до 31-1-1912 год.

Издавање

Плата и попутнина учитељима			3354	20
Помоћ друштвима				
а) Г. Милановачком за 1910. год.	100	—		
б) Стрељачком Удруж. за 5 пушака	325	—	425	—
Улог Свесл. Сок. Савезу за 1910. 1911. 1912.				48 35
За припреме и пут у Загреб				
а) путни трошак за 35 чланова	1730	87		
б) Ситни трошкови у Загребу	153	63		
в) Поклон Х. С. С.	788	50		
г) Припреме и дочек у Београду	125	60		
д) Издање књиге „У Загреб“	358	—		
ђ) Јавно вежбање у Београду	209	50		
е) На доплату легитимација	242	20		
ж) Позајмице Бело Палан. друштву	106	—	3714	30
Путни трошкови изасланика			710	30
Штампа и набавка књига				
а) Штамп. Год. Изв. за 1910.	193	20		
б) Предвод. Правила 2000	61	—		
в) Пропис о свеч. оделу	55	—		
г) Набавка књига и штамбиља	32	—		
д) Штампане коверата и хартије	11	50		
ђ) Штампане, клишеа и хартије				
за срп. просте вежбе	296	20	648	90
за начелника и 5 предводника пут и бо- равак у Прагу			1900	—
На канцелар. и др. намештај			1235	55
На израду свеч. одела			749	70
<u>Пренос</u>			12786	30

		<u>Пренос</u>		
Члански улог				22338 50
а)	Београдског друштва		198 25	
б)	Нишког друштва		87 75	
в)	Обреновачког друштва		9 50	295 50
				22634 —

Секретари

Ашанасије Појовић
Срећ. Ил. Обрадовић

Благајник

Мића Пејровић

Чланови: *Љуб. Давидовић, Др. Миша Николић, Раде Мирковић,*

На основу чл. 28. Правила С. С. Д. Д. С. над
и нашао га у свему као

Чланови: *Влад. Малина, Пера А.*

22. фебруара 1912 год.
у Београду

	<u>Пренос</u>		
			12786 30
На набавку значка и пафта			2532 65
На послугу			367 —
На пошту и телеграф			316 45
На разне трошкове			556 85
	Свега динара		16559 25
Салдо за изравнање			6074 75
			22634 —

Потпредседници

Др. Милош Борисављевић

Вој. М. Живановић

Председник

Стев. Тодоровић

Јов. Ивковић, Душан Туфегџић, Јован Тановић, Милош Радојловић,
зорни одбор прегледао је овај рачун благајне
тачан и исправан

Председник

Енрих Шшајнлихер

Ђорђевић, Милуј. Сћејановић

Примања и изда
Соколског Друштва Ду
За годи

Примање

Благајна салдо из године 1910.		4842 90
Чланарина		
а) од улога вежбача	3029 —	
б) добротворни улози	600 —	
в) утемељачки улози	50 —	
г) улози помажућих чланова	286 —	3965 —
Продаја вежбачког одела и прибора		
од продаје вежбачког одела	2748 —	
од „ значки и пафти	72 30	
„ „ 510 вежбач. кошуља	748 20	
„ „ 128 „ панталона	732 —	
„ „ 102 гарнитуре копчи за свеч. одело	341 70	4642 20
Јавни часови		
од Академ. вечера 2. марта у позоришту Дин. 1031,60		
прилог Њ. В. Краља . Дин. 200.—	1231 60	
од јавног часа 19. и 22. маја у гор- њем граду . Дин. 1261,50		
прилог Њ. В. Краља . Дин. 200.—		
добровољни прилози Дин. 121,30	1582 80	
од академског вечера 2 децембра у по- зоришту	1147 80	3962 20
Камате		
камата на уложени новац код завода	211 80	
14 купона са 2 ⁰ / ₁₀ држ. лозова	28 —	239 80
Пренос		17652 10

Г Л Е Д

вања благајне
шан Силни у Београду
ну 1911.

Издавање

Јавни часови			
трошкови академ. вечера 2. марта	489	30	
„ јавних часова 19 и 22 маја	606	30	
„ при св. пријему вр. вежбалишта	60	—	
„ академ. вечера 2. децембра	552	74	1708 34
Куповина вежбачког одела и материјала за одело			
плаћено за 227 м. штофа за свечано одел	1701	35	
„ „ 575 вежбач. кошуља и 78 пан.	1081	90	
„ „ 89 трико панталона	464	—	
„ „ 140 гарнитура копчи за св. од.	473	20	
плаћен дуг из 1910 год. за штоф К. И- лићу и Синовима	294	45	4014 90
Набавка Инвентарских предмета			
набављено намештаја и прибора	2537	93	
набављено гимнастич. справа	1179	56	
плаћен дуг из 1910. год. фрушкогорској жупи за плакате	201	—	3918 70
Плате			
хонорар учитељу	500	—	
плате служитељима	974	70	1474 70
Позајмице			
3-ици чланова предводнич. одбора при слету у Софији			33 —
Осветлење, огрев			
Кауција електрич. друштву за осветлење кирија за сат електрич. друштву, осве- тлење за август и септембар, награ- да ложачу за загревање	45	—	
за петролеум и осветл. од 1 до 6 1911.	103	50	195 10
Пренос			11344 74

	<u>Пренос</u>			
Разни приходи				17652 10
примљено од Мохачанина на име прилога		42	40	
” ” продаје старих справа и др.				
отпис. матер.		236	20	
прилог женске деце за соколски дом .		40	—	
од продаје тробојних пантљика „Београд“		23	—	341 60
Позајмице				
примљено у отплату дуга од 1 члана .				12 —
				18005 70

Салдо Динара четири хиљаде шест
Београд 31.

Секретар
Милан Д. Стефановић
студ. архитект.

Благајник
Мића Петровић

Чланови Управе : *Срећ. Ил. Обрадовић*, пешад. капетан I. кл. *Пера А. Живојин Лазаревић* пешад. поручник, *Франђишек Хофман* начелник, *Борисављевић* студ. технике

Надзорни Одбор Соколског Друштва Душан Силни у Београду прегле благајне и свима рачунским документима као и са решењима у

Чланови Надзорног Одбора :

Др. А. Зега хемичар, *Михаило Пајић* суд. писар

	<u>Пренос</u>		
Општи трошкови			1134474
накнада гостионичарима при пролазу гостију за Софију 1910	152	60	
депоновано код суда општине београдске по пресуди суда за дуг Душана Силног	175	90	
На оправку и одржавање вежбаонице, оправке справа и прибора, канцелар. материјал, штампу, и претплату на стручне листове	768	84	1097 34
Помоћи			
певачком хору чланова вежбача	20	—	
путни трошкови начелника у Праг	250	—	
помоћ вежбачима при слету у Загребу	474	10	
помоћ 2-ици чланова предвод. одбора при херцегов. слету у Требињу	22	—	
За одлазак и повратак 20 чланова предвод. одбора при откривању споменика Змају у Руми	129	65	895 75
Салдо — у готову			4677 87
			18005 70

стотина седамдесет седам и 87|100

Децембра 1911. год.

Подпредседник
В. М. Живановић
ђенералштаб. потпуковник

Председник С. Д. Д. С.
Др. М. Борисављевић
санитет. пуковник

Борђевић новинар, Мих. Ј. Мајић књиговођа, Рад. Мирковић адвокат,
Милан Јовановић инжењер, Вој. Кешељевић банк. чинов. Миливоје К.
Јован К. Тановић новинар

дао је овај „Преглед примања и издавања“ упоредио га са Дневником друштвеном записнику и нашао да је у свему тачан и исправан.

Председник Надзорног Одбора
Љубомир Јовановић
Министар Просвете Цркв. Послова

Соколског Друштва Ду

На дан 31. де

Готовина — по дневнику Благајне	4677	87	
Хартије од вредности			
14 српских држ. 2 ⁰ / ₁₀ лозова	1750	—	
Вежбачко одело и материјал за одело			
1. трико панталона вежбачки Дин. 1130.—			
2. „ кошуље вежбачке Дин. 605.—			
3. штоф за свечано одело Дин. 125.—			
4. 1 пар об. и 1 пар. чар. вежб. „ 5.—			
5. значке и дугмад „ 45.—	1910	—	
Примање од Савеза Соколских Друштава			
Душан Силни	700	76	
Кауције			
код друштва за осветлење	45	—	9083 63
Вредност Инвентара по изводу економа			7286 30
Позајмице			
3-ици чланова предвод. одбора			21 —
Штампане ствари			
вредност књижнице	200	—	
„ дописница и нота	40	—	240 —
			16630 93

Имаовина Динара четрнајест хиљада

Београд 31. Де

Секретар
Милан Д. Стефановић
студ. арх.

Благајник
Мића Петровић
трговац

Чланови Управе: Срећ. Ил. Обрадовић пешад. капетан I кл. Вој. Кеше новинар, Милан Јовановић инж. Мих. Мајић књиговођа, Радив. Мир винар, Миливоје К. Бо

Надзорни Одбор Соколског Друштва Душан Силни у Београду прегле

Чланови Надзорног Одбора:

Михаило Пајић суд. писар, Др. А. Зега хемичар

Кости Илићу и Синовима за купљени штоф за свечано одело .	2015	95	
Савезу Соколских Друштава Душан Силни 5% од примљене чланарине у Д. 3965	198	25	2214 20
Салдо -- имаовина			14416 73
			16630 93

четири стотине шеснајест и 73/100

цембра 1911. год.

Подпредседник
Војислав Живановић
ђенералштаб. п. пуковник

Председник С. Д. Д. С.
Др. М. Борисављевић
санитет. пуковник

љевић, банк. чинов. Францисек Хофман, начелник; Јован К. Тановић
ковић адв. Живојин Лазаревић пешад. поручник, Пера А. Ђорђевић но
рисављевић студ. техн.

дао је овај биланс, проверио га и нашао, да је у свему тачан и исправан

Председник Надзорног Одбора:

Љубомир Јовановић

Министар Просвете и Цркв. Послова

Напомена

Овај је „Годишњак“ требао бити отштампан у „Српским Новинама“ у почетку овог месеца, али је штампање отказано у последњем тренутку, због нагомиланог званичног материјала. Како се раније није помишљало на овај случај, то је решење о штампању „Годишњака“ у засебну књигу донето тек на седници од 11. ов. месеца

Овако кратко време било је узроком, те извештај није могао на време бити послан друштвима и делегатима, као што је било намеравано.

Због овога морао је изостати кратак извештај о појединим друштвима, као и чланак Бр. Д-р Јос. Шајнера „Соколство“. Овај ће чланак бити отштампан у засебној књизи кроз најкраће време.

Што и само издање у техничком погледу није као што би требало да буде, нека се припише великој журби, да „Годишњак“ до скупштине изађе, а читаоце лепо молимо да штампарске грешке сами исправе у колико их је силом околности морало бити.

24. фебруара 1912 год.

Београд

Ур.

